

Θεωρητικοί γράφουν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1) 'Ο Παλιάτσος Τ. 'Ανθία, 2) 'Η Συμβολή τῆς Γυναίκας στή Νεοελληνική Λογοτεχνία Φ. Γιοφύλλη, 3) Ποιός Τῶλεγε; Ποίημα Χρ. Πυρπάσου, 4) Πεντάμορφη ποίημα Ν. Δαμιανοῦ, 5) AD VITAM Χρ. Τσαπάλα, 6) Σφαγτό τῆς 'Αγάπης Γιάν. Σκαρίμπα, 7) Φθινοπωρινή διάθεση Γ. Κασόλα, 8) Χουροίτ πασάς Θ. Μαλαβέτα, 9) Νάξερα τῆ στερνή Θ. Μάη, 10) Νότες στή ζωή Γιάν. Φλιασίου, 11] 'Ενώ μιὰ λάμπα τρεμοσβύνει Ν. Βλάχου, 12] 'Η Γιαγιὰ μου ἢ Σκουλούδαινα Γ. 'Ιωάννου, 13] Συνάντηση Π. Ξένου, 14] Μεράκια Φ. Γιοφύλλη, 15] Σαράκι Γ. Ζωγραφάκη, 16] Κυριακή βράδι Δίδος Ρίτας Μπούμη, 17] Λαογραφικά ἀνάλεκτα Γιάν. Μαμάκη, 18] Λάμπα σβυσμένη Γ. Γολέια, 19] Οἱ Κουρσάροι Μ. Τσουκαλά, 20] Σκέψεις στό Γλωσσικό μας ζήτημα Γ. Παγάγου, 21] Φθινοπωρινό Τ. Δόξα, 22] Πρὸς τὴν ἀπολύτρωσι 'Απ. Βογιατζῆ, 23] 'Ερωτικὸς ἀσκητισμὸς Φ. Μακρῆ, 24] Θάλασσες Γιάν. 'Αηδονοπούλου, 25] 'Ο ποιητὴς Μαμέλλης Θ. Κλώνη, 26] 'Η κόρη ἐκδικήθηκε Κ. Σούρα 27] Γαλάζιες φλόγες Κ. Κοζορόβιτς, 28] 'Η Θεσσαλικὴ πνευματικὴ ζωή, 29]. 'Η εἰκονογραφησὴ μας, 30] 'Η πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνησι τῆς Λάρισας, 31] Βιβλιοκρισίαι, 32] 'Εκδόσεις, 33] 'Η ἀλληλογραφία μας.

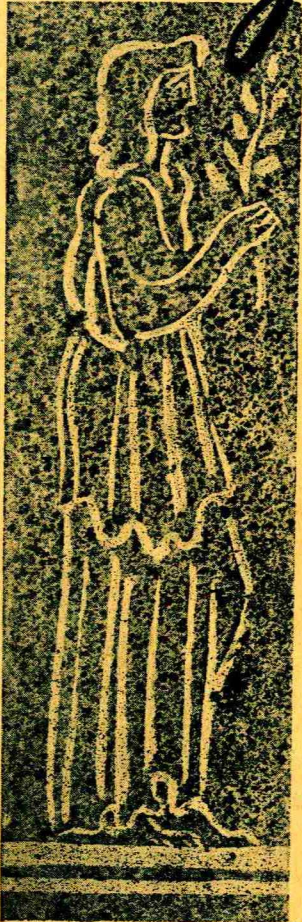
ΣΤΟ ἌΛΛΟ ΤΕΥΧΟΣ ΜΑΣ : Διήγημα τοῦ 'Ακαδημαϊκοῦ μας κ. Π. Νιφάνα, διηγήματα τῶν κ. κ. Ι. Κρόκιου, Π. 'Αθηναίου, Κας Κ. Σιδερῆ, ποιήματα τῶν κ. κ. Ν. Παπᾶ, Ε. Σουλτάνη, Α. Παπαγεωργίου, μελέτη γιὰ τὸ Νεοελληνικὸ θέατρο τοῦ κ. Ι. Μουζενίδη, Λογοτεχνικὲς μελέτες τοῦ κ. Γ. 'Αργυροπούλου, ἐπιστημονικὸ θέμα «ἠ Παρθενογένεσι» τοῦ κ. 'Αν. Καίτη κ.λ.π. κ.λ.π.

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΝ
ΟΜΙΛΟΝ ΔΙΑΝΘΟΥΜΕΝΟΝ Ὑ
ΦΙΛΟΤΕΧΝΩΝ ΛΑΡΙΣΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ

ΦΛΕΒΑΡΗΣ 1935

2

‘ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ - ΤΕΧΝΕΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ ΑΠ’ ΤΟΝ

«ΟΜΙΛΟ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΩΝ & ΦΙΛΟΤΕΧΝΩΝ ΛΑΡΙΣΗΣ»

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΧΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Διαχειριστής: ΑΘΑΝ. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ

Γραφεία: Στοά Παλάκα ᾽Αριθ. 2

Διεύθυνση: «ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ» Λάρισα

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: ᾽Ετησία δρ. 75 ᾽Εξάμηνος δρ. 40 ᾽Αμερικῆς Δολ. 2 ᾽Ἐξωτερικοῦ Γαλ. Φράγ. 30

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ: ᾽Ολόκληρη σελίδα Δρ. 1000 τὸ χρόνο, τελευταία σελίδα ἔξωφύλλου Δρ. 2500,
ἢ λοιπὲς κατὰ συμφωνία

Καλλιτεχνικὴ ἐπίβλεψη: κ. ΑΝΤ. ΝΙΚΟΥΛΗ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Στὸ 1ο Τεύχος καὶ στὸ ἐπιστημονικὸ θέμα «Φυσικὰ καὶ Βιολογικὰ Φαινόμενα» τοῦ κ. ᾽Αν. Καίρη, ἀπὸ τυπογραφικὴ ἀβλεψία μῆκανε τὰ ἑξῆς λάθη.

1) Σελ. 31, πρώτη στήλη στίχ. 29 ἀντὶ Κάλγην—Κάλβιν

2) » 32, » » » 12 ἀποτελοῦν—ἀποκτοῦν

3) » 34, δευτέρα » » 24 βιολογικὰ—φυσικὰ

”ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Χρόνος Α'. Τεύχος 2 | Λάρισα 1η Φλεβάρη 1935 | Τιμὴ Δραχ. 8

Ο ΠΑΛΙΑΤΣΟΣ

Φτωχὲ παλιάτσε κι' ἔρημε,
πού, μέσ τὸ θέατρο τῆς ζωῆς,
τοῦμπεσ ἔδῶ κάνεις φριχτὲς καὶ τοῦμπεσ παραπέρα,

σάμπως σκουπίδι ἀνώφελο
σὲ κάποιο δρόμο θὰ βρεθεῖς,
μιὰ χειμωνιάτικη βραδειά,
μιὰ παγερώτατην ἔσπερα.

Τὸ φῶς τῆς μέρας τὸ θαμπό,
θᾶχει σβυστεῖ... θᾶχει σβυστεῖ...
—...καὶ δὲ θᾶνάψουνε γιὰ Σὲ λαμπάδες κι' ἄγιοκέρια·

—...μόν' οἱ παλιάτσοι φίλοι σου,
μὲ μιὰ φωνὴ τρεμοσβυτή,
θᾶ ψέλνουν: «᾽Α μ ω μ ο ι ἔ ν ὀ δ ῶ...»
μὲ σταυρωμένα χέρια...—

Καὶ τί μαυτό; Τοὺς ρόλους σου
τοὺς ἔχεις παίξει μιὰ χαρά,
καὶ σὲ χειροκροτήσανε—στάλήθεια ἦ καὶ στάστεϊα—

καὶ... «δόξα—δόξα σοι ὁ Θεός!»
ἔχεις γελάσει τρομερὰ
μὲ θεωρεῖα ἐπίσημα,
μέξῳστες καὶ πλατεῖα.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΡΕΥΝΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΜΕΣΑ στην άνθιση της Νεοελληνικής Τέχνης των τελευταίων χρόνων, αρχίζει πια να πέρνει σπουδαία θέση η γυναίκα, ή μορφωμένη Έλληνίδα. Έδω και λίγα χρόνια ακόμα στη λογοτεχνία μας και την Τέχνη μας ή γυναίκα δεν προσέφερε τίποτε σχεδόν. Ήταν φαινόμενο οι ελάχιστες γυναίκες που έγραφαν ή είχαν κάποια φήμη ως καλλιτέχνιδες. Σήμερα όμως, αντίθετα, ή συμβολή της γυναίκας στη λογοτεχνία μας και στην τέχνη μας είναι σοβαρώτατη. Έχουμε ποιήτριες και πεζογράφους, μά και ζωγράφους και μουσικούς γυναίκες αξίες κάθε προσοχής. Η δημιουργική παραγωγή τους δεν είναι καθόλου κατώτερη από μεγάλο μέρος της ανδρικής παραγωγής. Πρέπει πια να τις θεωρούμε ισότιμες και αξίες να μνημονεύονται πλάι στους διαλεχτούς μας λογοτέχνες και καλλιτέχνες.

Για τους λόγους αυτούς σε δυο μελέτες θα εξετάσουμε την συμβολή της γυναίκας στη διανοητική και καλλιτεχνική μας ζωή. Αυτή ή πρώτη μελέτη και έρευνα θα περιτραφή γύρω στις λογοτεχνιδες γυναίκες μας και ή δεύτερη, που θα ακολουθήση στο επόμενο φυλλάδιο των «Θεσσαλικών Γραμμάτων» θα αφιερωθή στην συμβολή

των γυναικών μας στη Νεοελληνική Τέχνη.

Στη λογοτεχνία μας λοιπόν ή συμβολή της γυναίκας έγινε ζωηρότατη τα τελευταία χρόνια. Τακτικά πια οι αντιπρόσωποι του ώραιου φύλου ανεβαίνουν τις δύσβατες πλαγιές του Νεοελληνικού Παρανασσοῦ και φτάνουν σε ώραιότατα άποτελέσματα. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν άνω από πενήντα Έλληνίδες ποιήτριες, αξίες του όνόματος, μά με έργα διαφορετικής βέβαια αξίας και άλλες είκοσι πέντε περίπου καλές πεζογράφοι. Μά πλάι σ' αυτές υπάρχει και στρατευμα όλόκληρο από νέες που γράφουν και που διεκδικούν κι' αυτές κάτι από τη θεία δάφνη του Απόλλωνα.

Άς τις γνωρίσουμε λοιπόν. Δηλαδή τις πιο γνωστές και αξίες. Γιατί τό σύνολον είναι λεγεών...

Άρχίζουμε από την ποίηση.

* *

Η συμβολή της γυναίκας στην ποιητική μας παραγωγή μπορούμε να πούμε πως αρχίζει περίπου από τό 1890. Μέσα στα 60 πρώτα χρόνια της ελεύθερης ζωής της Ελλάδας γυναίκες ποιήτριες δεν έφάνηκαν. Και αν υπήρχε καμμία που έγραφε στίχους δεν ήταν αξία πολλής προσοχής ως ποιήτρια. Όλα τά γυναικεία δημιουργήμα-

τα σε στίχους ως τό 1890 δεν αξίζαν καμμιά προσοχή.

Άπό τό χρόνο εκείνο δειλά-δειλά άρχισαν να φαίνονται οι πρώτες γυναίκες ποιήτριες. Κυρίως αυτές έδημοσίευαν άτεχνους στίχους στην «Έφημερίδα των Κυριών» και στο Έμερολόγιό της. Μά παράλληλα έφαινοντο και άλλου γυναικείοι στίχοι. Κατά την εποχή εκείνη έξεχώρησε για πρώτη φορά κι' ένα μικρό ποιητικό γυναικείο ταλέντο. Ήταν ή Άγανίκη Μαζαράκη, ή μητέρα των στρατηγών Κωνστ. και Άλ. Μαζαράκη. Οι στίχοι της ήταν γεμάτοι με άνθρωπιστικό αίσθημα, με τό γλυκύτατο αίσθημα της αγάπης και του πόνου για την δυστυχία του πλησίον. Γι' αυτό συγκινούν.

Έπειτα παρουσιάσθηκαν μερικές ακόμη ποιήτριες κατά τά είκοσι κατόπι χρόνια. Άπό τό 1910 όμως και μπρός οι φάλαγγες των γυναικών ποιητριών έπυκνώθησαν και έβγαλαν ποιήτριες πρώτης γραμμής.

Άς μνημονεύσουμε πρώτα από τις παλιές μας ποιήτριες όσες έχάθηκαν πια. Κι' αυτές μετά την Μαζαράκη είναι κυρίως τέσσαρες: Η Έλένη Λάμαρη, που έγραφεν άρμονικώτατα σονέτα και πέθανε τό 1912. Η Έλένη Σβορώνου, που έδρασε στη Σάμο και άφισε πολλά ποιήματα και πέθανε τό 1918. Η Μαρία Πολυδούρη, που είχε ένα μικρό ταλέντο, μά έγινε ή ποιήτρια της μόδας τις τελευταίες μέρες της ζωής της και πέθανε τό 1929. Και ή Μαρία Ζάμπα, που έγραφε ώραία μικρά ποιήματα και πέθανε τό 1933. Άπό τις πεθαμένες πια ποιήτριες δεν πιστεύουμε

να υπάρχει άλλη αξία για να μνημονευθή έδω.

* *

Και τώρα έρχόμεθα στις σημερινές, σ' αυτές που ακόμα εργάζονται και μάς παρουσιάζουν την ποιήσή τους στο λυρικό της ξεχείλισμα.

Άνάμεσα σ' αυτές σαν πρωτοπόρος στο γυναικείο λυρισμό, στο πραγματικό και άφθονο λυρικό ξεσπασμα πρώτη είναι ή Μαρία Πίπιζα. Αυτή πρώτη παρουσίασε θαρραλέα λυρισμό καθαρά γυναικείο. Στις δυό της ποιητικές συλλογές «Κρυσταλλίται» και «Σταλακτίται» και στα κατόπι σκορπιστά ποιήματά της υπάρχει ποίηση γιομάτη αίσθημα, μά και γιομάτη περιγραφική πολυχρωμία και γοητεία.

Έπειτα παρουσιάσθηκε ή Κα Αίμιλία Στ. Δάφνη (με τό πραγματικό της όνομα Ζωϊοπούλου και τό γένος Κούρτελη). Η ποιήσή της ήταν ένα ξάφνισμα στην τότε ποίησή μας. Πλούσια σ' έκφραση, πλαστική στη στιχουργία, πρωτότυπη στις ιδέες. Έξέδωκε τόμους ποιημάτων με τίτλους «Χρυσάνθεμα» (1903) και «Χρυσά κύπελλα» (1923). Μά και τώρα δημοσιεύει συχνά ποιήματά της γιομάτα συγκίνηση, πρωτοτυπία και ξεχωριστή γοητεία.

Ξεχωριστή φυσιογνωμία στην ποίησή μας, που παρουσιάστηκε με ποίηση μεστή και θερμή, είναι ή Μυρτιώτισσα (Κα Θεώνη Δρακοπούλου). Όλες σχεδόν οι ποιήτριές μας την έχουν ανακηρύξη ως την καλλίτερη μεταξύ τους, σε μιá έρευνα που έκαμα τό 1932 στον «Έλεύθερον Άνθρωπον». Έξ άλλου την έχει βραβέυση και ή Ακαδημία. Πραγματικά ή ποίηση της Μυρτιώτισσας έχει γερό και ξεχωρι-

στο χαρακτήρα. Είναι πηγαία, άγνη και γεματή αίσθημα. Ο λυρισμός της είναι άφθονος, ειλικρινής και καθαρά γυναικίως. Γεννήθηκε στην Πόλη, κατάγεται από την Κεφαλονιά, μά είναι σήμερα καθαρά Αθηναία. Έχει έκδώση τρεις τόμους ποιήματα: «Τραγούδια» (1920), «Κίτρινες φλόγες» (1925) και «Τὰ δώρα της αγάπης» (1932). Μά έχει μεταφράση και πολλά ποιήματα της Κοντές ντε Νοάιγ και άρχαίους τραγικούς.

Άλλη από τις έκλεκτές μας ποιήτριες, πού έβραβεύθη όμοίως και

Κα Κλεαρέτη Μαλάμου

από την Ακαδημία είναι ή Κα Κλεαρέτη Μαλάμου, τό γένος Δίπλα. Ένεφανίσθη πολύ μικρή ως ποιήτρια κ' έχει έκδώση ένα τόμον ποιήματα με τίτλο «Στό διάβα μου». Μά έχει κάμη και ώραιες μεταφράσεις ξένων ποιημάτων. Στό πρόσωπο της Κας Μαλάμου ή Ήπειρωτική ποίηση και ό Έπτανησιακός λυρισμός δίνουν τὰ χέρια. Κι' αυτό ήταν φυσικό. Ο πατέρας της ήτο από την Λευκάδα κ' ή μητέρα της από την Πρέβεζα. Η ποίησή της λοιπόν έχει την άρμονικότητα της Έπτανησιακής και Ιταλικής παράδοσης και την ειλικρίνεια του Ήπειρωτικού στίχου.

Η Κα Λιλή Μ. Ιακωβίδου (τό γέ

νος Πατρικίου), πού κατάγεται από την Τήνο, είναι ένα από τὰ ισχυρότερα ποιητικά μας ταλέντα

Κα Λέλα Ιακωβίδη

Έχει έκδώση δυο ποιητικές συλλογές. Μά είναι και πεζογράφος και κομφορασιέ. Ταλέντο πολυσύνθετο. Η ποίησή της δίνει τό αίσθημα της γυναίκας, της μητέρας και της σύγχρονης γυναίκας της εξελιγμένης μέσα στη σημερινή πρόοδο της Τέχνης.

**

Η Σύρα μάς δίνει μιὰ ποιήτρια μεγάλη με λυρισμό, πού γράφει μοντέρνους στίχους με αίσθημα και με ειρωνία μαζί. Είναι ή δις Ρίτα Μπούμη. Ταλέντο συγρονισμένο, ισχυρό και άφθονο. Η ποιήτρια αυτή έχει έλπίδες νά φθάση σε άκόμη μεγαλύτερη τεχνική τελειότητα. Έχει έκδώση σε τόμο τὰ «Τραγούδια της Αγάπης», μά έχει δημοσιεύση κατόπι ποιήματα πολύ καλλίτερα.

Η Κρήτη μάς έχει δώση κατά τὰ τελευταία χρόνια ποιήτριες διαλεκτές. Δεν μιλούμε δε για την Κα Γαλάτεια Καζαντζάκη, γιατί αυτή είναι πιό πολύ πεζογράφος. Έχει όμως γράψη και μερικά καλά σονέτα. Νεώτερες Κρητικές ποιήτριες έχουμε άρκετές. Αυτές θα σημειώ-

σουμε. Άνάμεσα σ' αυτές ξεχωρίζη ή Κα Δώρα Βάρναλη (τό γένος Μοάτσου). Έχει έκδώση μιὰ συλλογή με τίτλο «Στίχοι» κ' έχει γράψη και άλλα ώραια ποιήματα. Η Κρήτη άκόμα μάς δίνει και τις ποιήτριες δίδα Ριρή Μιγάδη, Κα-

Κα Σοφία Παπαδάκη

τίνα Παϊζη, Κα Σφακιανάκη, την μοντέρνα εκείνη Σοφία Μαυροειδή—Παπαδάκη και άλλες.

Η Μυτιλήνη μάς παρουσίασε την κυρία Σίτσα Καραϊσκάκη—Χάυνε, πού έχει γράψη ώραίους στίχους, μά και μελέτες και διηγήματα. Τώρα ζή στη Γερμανία, μά δεν ξεχνά τη λογοτεχνία μας. Όμοίως ή Μυτιλήνη μάς έδωσε την ποιήτρια Πέπη Σταύρου.

Η Μάνη μάς έδωσε την Μελισσάνθη, πού γύρω της έγινε τόσος θόρυβος, μά τώρα έπαψε νά δημοσιεύη ποιήματά της.

Η Κόρινθος μάς παρουσίασε την κυρία Αντιγόνη Βουρλέκη (τό γένος Γαλανάκη) με την πρωτότυπη λυρική πνοή της.

Η Νάξος ένεφάνισε τό πηγαίο και άγνό ταλέντο της Διαλεχτής Ζευγώλη.

Η Θεσσαλονίκη έχει την κυρία Άνθούλα Βαφοπούλου και την Χρυσάνθη Ζιτσαία.

Η Αίγυπτος μάς έδωσε τις δυο Έλληνίδες ποιήτριες Ρίκα Σεγκο-

πούλου και Άγγελική Παναγιωτάτου, πού είναι και έξοχος γιατρός της Άλεξαντρείας. Όμοίως την Γεωργία Παπασταύρου.

Η Πόλη έβγαλε τις Έλληνίδες ποιήτριες Θάλεια Κεσίσογλου και Βιργινία Ευαγγελίδου.

Η Χίος ένεφάνισε την κυρία Ασημάκη.

**

Μά πλάϊ σ' αυτές κατά τὰ τελευταία χρόνια παρουσιάσθη ένα πλήθος ποιήτριες, ένα πλήθος εργάτριες του λυρικού στίχου. Πώς νά μιλήσουμε ξεχωριστά για κάθε μία; Άς τις αναφέρωμε μόνο, τουλάχιστον τις πιό γνωστές. Κι' αυτές είναι οι έξης:

Ίωάννα Μπουκουβάλα, Μαρίκα Π. Μακρή, Μαρίκα Κ. Φιλιππίδου, Νίνα Νασούμ, Έλδα Λαμπίση, Μαρία Μπόταση, Άντ. Κουντούρη, Μαρία Π. Ράλλη, Αίκατερίνη Κ. Κατσιφου, Μαρία Πολυχρονιάδου—Παντούλη, Μαριέττα Μπέτσου, Λουκία Πομαρέ—Καρακατσάνη, Άθ. Άθανασιάδου, Φιλή Βατίδου, Έλλη Άζαριάδου, Ίωάννα Γ. Κολυτού, Λίλα Τ. Καρακάλου, Λήδα Καρτέλη, Άγγελική Π. Βαρβιτσιώτη, Καλλιόπη Κορδοπάνη, Εύα Άγγέλου, Νεφέλη Πορφυρίου, Φανή Γεωργίου, Κολάρου, κλπ...

**

Άς έρθωμε τώρα στη γυναικεία πεζογραφία.

Από τις νεκρές πιὰ γυναικείες πεζογράφους μιὰ μόνη αξίζει νά μνημονευθῆ με έγκωμιαστικά λόγια: ή διαλεχτή διηγηματογράφος Άλεξάνδρα Παπαδοπούλου, πού πέθανε τό 1906. Τὰ διηγήματά της έδειχναν ισχυρό ταλέντο και διαβάστηκαν πολύ.

Μά οι σημερινές πεζογράφοι γυναικείες μας είναι πολλές και έκλεκτές.

Η πιό παληά και ή άρχηγός τών

παλαιότερων πεζογράφων γυναικῶν εἶναι ἡ Κα Καλλιρόη Παρρέν, πού ἔβγαζεν ἄλλα χρόνια τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Κυριῶν». Αὐτὴ πρώτη ἔρριξε τοὺς σπόρους τῆς γυναικείας χειραφετήσεως καὶ ἔδωσε μιὰ ἐνθάρρυνση στὴς γράφουσες Ἑλληνίδες. Ὡστόσο αὐτὴ δὲν ἦταν ἀξιόλογος λογοτέχνης. Μᾶλλον ἦταν μιὰ δημοσιογράφος.

Στὴν ἴδια ἐποχὴ τῆς κυρίας Παρρέν ἐφάνηκε κ' ἡ κ. Ἀρσινόη Παπαδοπούλου, παιδαγωγὸς μαζὶ καὶ λογοτέχνης. Μὰ δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς αὐτὲς βρήκανε τὸν ἀληθινὸ καλλιτεχνικὸ δρόμο τῆς γυναικείας μας λογοτεχνίας.

Ἡ κ. Γαλάτεια Καζαντζάκη, πού φάνηκε ἀπὸ τὸ 1906, παρουσίασε ἕνα γερὸ ταλέντο πεζογράφου στὴ δημοτικὴ. Ἔχει δημιουργήσῃ ἀρκετὰ ἔργα διηγηματογραφικὰ καὶ ἀνοιξε τὸ δρόμο μιᾶς πεζογραφίας γυναικείας ἀρκετὰ δυνατῆς καὶ πρωτότυπης.

Παράλληλα ἡ κ. Ἐλ. Νεγροπόντη—Ὀυράνη, ἡ γνωστὴ μὲ τὸ ἀνδρικὸ ψευδώνυμο Ἄλκης Θρύλλος ἔχει παρουσιάσῃ ὡς ἕνας Κριτικός μὲ πολλὴ δύναμη καὶ μὲ καθαρὰ καθαρισμένες τεχνικὲς κατευθύνσεις. Ἄν καὶ ἄρχισε ἀπὸ τὸ θέατρο καὶ ἀπὸ τὴ λυρική ποίηση, τελικὰ ἔμεινε στὴν κριτικὴ, ὅπου ἡ ἐργασία της εἶναι ἀσφαλῆς καὶ ἀξιασεβασμοῦ.

Ἡ κ. Ἀθηνᾶ Ταρσούλη μᾶς παρουσιάζει πεζογραφικὴ ἐργασία ἀξιόλογη, τόσο στὸ διήγημα, ὅσο καὶ σ' ἐντυπώσεις καὶ ἱστορικὲς μελέτες. Μὰ εἶναι καὶ ζωγράφος μαζὶ.

Ἡ κ. Αἰμιλία Δάφνη, κοντὰ στὴν ποιητικὴ τῆς ἐργασίας, ἔχει καὶ σημαντικὴ διηγηματικὴ. πού μέσα σ' αὐτὴ ξεχώριζαν τὸ «Ταλέντο τῆς Σμαρῶς», μικρὸ μυθιστόρημα καὶ μερικὰ ζωηρὰ χρωματισμένα διηγήματα.

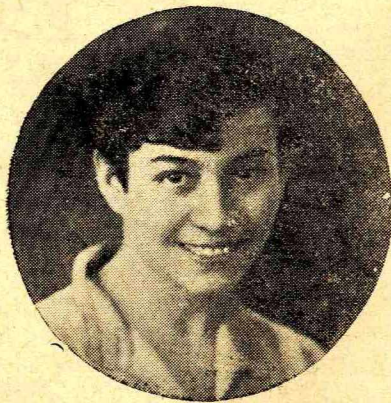
Ἡ κ. Ἐλλη Β. Δασκαλάκη—ἀδελφὴ τῆς κ. Καζαντζάκη—παρου-

σιάζεται ὡς δυνατὸ καὶ πηγαῖο διηγηματογραφικὸ ταλέντο καὶ μᾶς δίνει σὲ ζωηρότατη εἰκόνα τὶς ψυχὲς τῶν παιδιῶν στὸ βιβλίον τῆς «Σκληροὶ ἀγῶνες γιὰ μικρὴ ζωὴ».

Ἡ κ. Εἰρήνη Δημητρακοπούλου ἔχει ἐμφάνισῃ ἀξιόλογο πεζογραφικὸ ἔργο, λίγα ποιήματα, μὰ καὶ χαρακτηριστικὴ κριτικὴ ἐργασία.

Ἡ κ. Βαγενᾶ στὰ περασμένα χρόνια μὲ μελέτες καὶ ὁμιλίες παρουσίασε μιὰ θετικὴ πεζογραφικὴ ἐργασία.

Ἡ δις Ναυσικὰ Γεωργιάδη εἶναι μιὰ διηγηματογράφος μὲ προσωπικὸ χαρακτήρα, μὲ χιούμορ καὶ μὲ πρωτοτυπία ἐξαιρετικὴ.

Δις Ναυσικὰ Γεωργιάδη

Ἡ δις Λιλίκα Νάκου, ἡ πραγμαστρία διηγηματογράφος, μὲ τὴν «Ξεπάρθην» μᾶς ἔδωκε τὸ μέτρο μιᾶς εἰλικρινέστατης καὶ τεχνικῆς πεζογραφίας.

Ἡ κ. Λιλή Πριονιστὴ μὲ τὰ «Κάτω ἀπὸ μιὰ προσταγή», μὲ τὴν «Πόρνη» καὶ μὲ τὰ σκορπισμένα διηγήματά της ἔδειξε μιὰ ἀξιοπρόσεκτη τεχνικὴ στὸ σύγχρονο διήγημα.

Ἡ κ. Μαριέττα Μινώτα ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο παρουσίασεν ἐργασία διηγηματογραφικὴ, ἠθογραφικὴ, κριτικὴ, λαογραφικὴ καὶ γενικὰ ἔχει συντελέσῃ πολὺ στὴ λογοτεχνικὴ

μας πρόοδο μὲ τὸ περιοδικὸ τῆς «Ἰόνιος Ἀνθολογία».

Ἡ κ. Ἰουλίττα Περσάκη, πού πρωτοφάνηκε στὸ «Νουμά» ἔχει παρουσιάσῃ σὲ τόμο τὰ «Διηγήματά» της, πού δείχνουν ἕνα γνήσιο ταλέντο.

Ἡ κ. Ἐλένη Σιφναίου, πρῶτα μὲ τὶς «Ρωσικὲς σελίδες» της κ' ἔπειτα μὲ τὴν συνεργασία της στὶς ἐφημερίδες μᾶς ἔδειξεν ἕνα ταλέντο γοητευτικῆς καὶ εἰλικρινέστατης πεζογραφίας πολὺ ἀξιοπροσοχῆς.

Ἡ κ. Ἰωάννα Ἀνδριανοπούλου (Ζᾶν Ἀντρίς) ἔχει ἕνα ἀνετὸ πεζογραφικὸ ταλέντο, ὅπως μᾶς τὸ παρουσίασε στὰ βιβλία της «Στὸ βωμὸ τῆς ἀγάπης», «Στὰ νύχια τῆς μοίρας», «Δὸς μου τὸ μονόκλ». Ἔχει καὶ στιγμὲς λυρικῆς δημιουργίας. Μὰ καὶ γιὰ τὸ θέατρο ἔχει τὸ ἔργο «Ὅταν ἡ συνειδησὴ δικάζει».

Ἡ Καλὴ Μ. Καλύβη μᾶς ἔδωσε τὶς «Φιλολογικὲς ἐπιστολές».

Ἡ κ. Ἐλένη Κομνηνοῦ-Πλατανιά ἔχει παρουσιάσῃ πολλὰ ποιήματα τῆς καὶ πεζά, μελέτες καὶ ἄλλες ἐργασίες. Εἶναι μιὰ πεζογράφος μὲ πλατεῖα δράση.

Ἡ κ. Δεκουλάκου μὲ τὸ «Μοναστήρι» καὶ μὲ τὰ ἄλλα τῆς μικρὰ

μυθιστορήματα εἶναι ἀξιαγάπητη καὶ διαβάζεται πολὺ.

Παράλληλα καὶ ἡ κ. Μαρ. Καρκανίδου μὲ τὸ «Πρὸς τὸν λυτρωμὸ» ἔχει ἀφθονὴ ἀναγνώστες.

Ἡ Κρήτη μᾶς ἔδωσε τὴν Σοφία Δ. Ἀμαριώτου, μὲ τὸ ἔργο της «Στὴ χώρα τῶν ἐλάτων». Ἡ Κεφαλληνία τὴν Κάκια Ματιάνου. Ἡ Κέρκυρα τὴν κ. Εἰρ. Δενδρινοῦ, διηγηματογράφος καὶ ποιήτρια, καὶ τὴ δίδα Παπᾶ διηγηματογράφος μὲ ταλέντο. Ἡ Πάτρα παρουσίασε τὴν πολὺ καλὴ πεζογράφος κ. Λουκία Λιάλιου.

Καὶ ἡ Λάρισα ; Βέβαια καὶ ἡ Λάρισα ξέρω πὼς παρουσίασε δυὸ διαλεχτὲς πεζογράφους. Σήμερα κ' οἱ δυὸ εἶναι κυρίες κ' ἴσως ἀφισαν τὴ λογοτεχνία. Μὰ γὼ τίς γνώρισα φανατικὲς γιὰ τὴ λογοτεχνία καὶ δεσποινίδες. Ἦταν ἡ δις Κικὴ Πιπινοπούλου (κ. Δημητριάδη), πού μάλιστα ἔκαμε καὶ ὁμιλίες σὲ θέματα φιλολογικὰ, κ' ἡ δις Ἀλεξ. Ρόκκου, πού ἔγραφε διαλεχτὰ πράγματα σὲ ὠραία δημοτικὴ.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

(Στὸ ἄλλο τεῦχος «Ἡ Γυναῖκα στὴ Νεοελληνικὴ Τέχνη»)

ΠΟΙΟΣ ΤΩΛΕΓΕ;

Ποιὸς τῶλεγε πὼς ὅταν γνωριστήκαμε
σὲ κάποιον φιλικὸ σαλόνι
(... ὁ ποιητὴς κ. Πύρπασος καὶ ἡ κυρία «...»
χαμόγελο.. σφίξιμο τῶν χειρῶν.. στὰ κρινοδάχτυλα φιλι
καὶ μὲ τὸ τυπικὸ «χαίρω πολὺ»
τελειώσαμε τὴ γνωριμία...)

Ποιὸς τῶλεγε λοιπὸν πὼς ὅταν γνωριστήκαμε
στὸ φιλικὸ κείνο σαλόνι
πὼς ἡ συνάντησῃ αὐτὴ δὲν θᾶτανε κι' ἡ μόνη;
Ποιὸς τῶλεγε πὼς ὅταν συστηθήκαμε
θὰ γίνουμε ἐραστὲς καὶ φίλοι;

Πάντως δὲν χάσαμεν ἐκτὸς ἀπὸ κάτι τὸ μηδαμινό:
Ἔσεῖς λίγο κραγιὸν μὲ τὰ φιλιὰ μας ἀπ' τὰ χεῖλη
καὶ ἰγὼ λίγες δραχμὲς ἀπὸ τὸ πορτομναὶ μου τᾶδειανό
—τὰ ἐρωτικά μας ἔξοδα καλὴ μου φίλη....—

Δὲ χάσαμε λοιπὸν κι' ἀπεναντίας ἐγλεντήσαμε
στὸ Καρναβάλι τῆς ζωῆς τὸ αἰώνιο καὶ μεγάλο
τὸν πόνο στὸ ποτήρι τῆς χαρᾶς τὸν σβύσαμε
κάποτες —κι' ἦτανε καιρὸς— χωρίσαμε
κι' ἔπειτα πιὰ, τίποτα, ἄλλο!....

ΧΡ. ΠΥΡΠΑΣΟΣ

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ (*)

Στὰ παραθύρια κάποτε κι' ἀλήθεια εἶνε κρυμμένη.
Θυμᾶσαι; Στὴν Πεντάμορφη, τὴν ἀστρογεννημένη
ἢ μοῖρες, χάρισαν μαζὺ μὲ χίλια δυὸ στολίδια
νά σβύνη ἔμπρὸς τῆς ὁ καιρὸς κι' αὐτὴ νὰ μὲν' ἢ ἴδια!

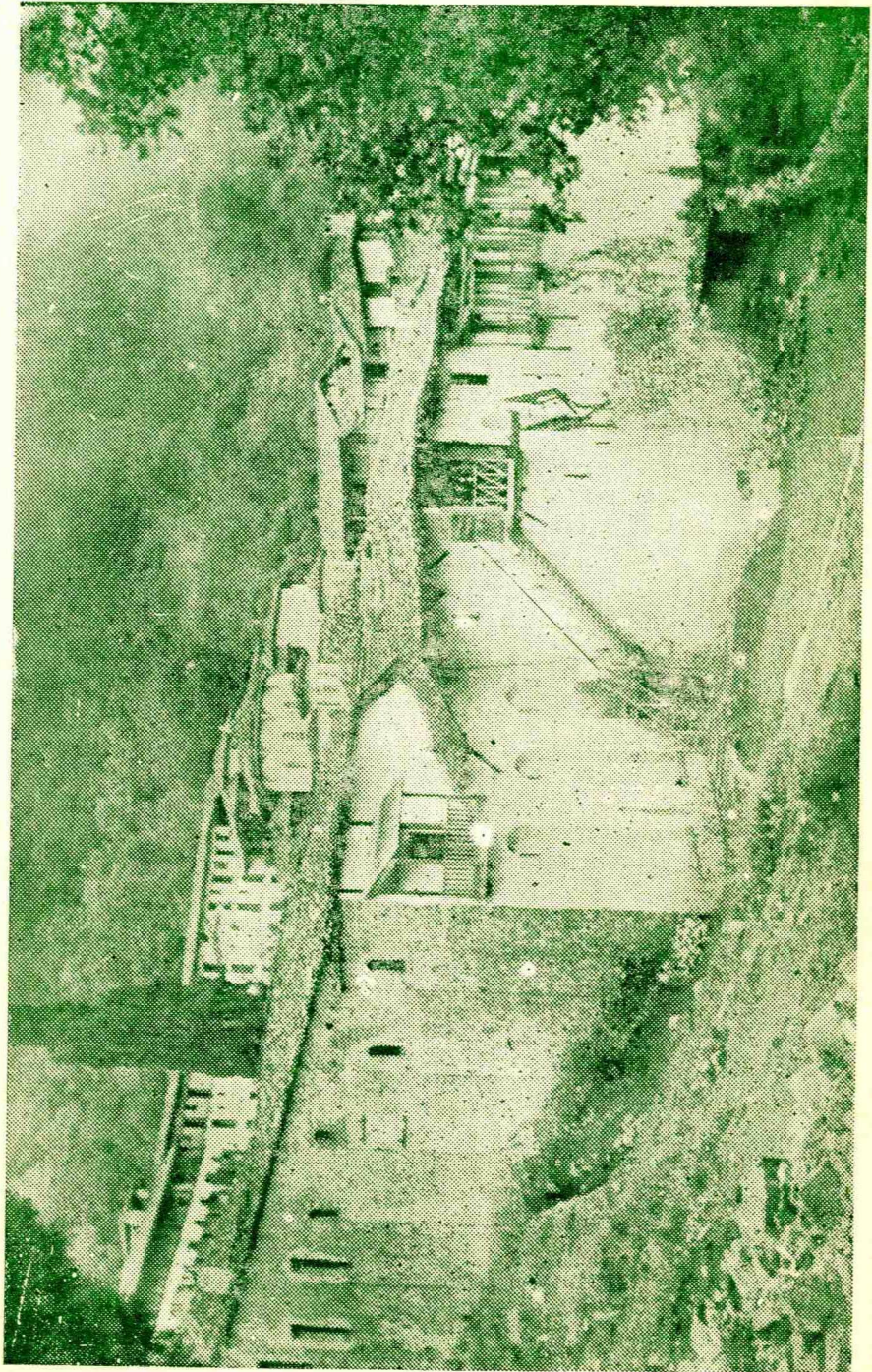
Κι' ὁ πύργος ἂν ἐπάληωνε, κι' ἂν τοῦ κισσοῦ τὰ φύλλα
σκεπάζανε σιγὰ σιγὰ τῶν τοίχων τὴ μαυρίλλα
κι' ἔπεφτε ἐδῶθε ἢ γέφυρα κι' ἐκεῖ τ' ἀκροστολίδι
δὲν ἄλλαξε ἢ Πεντάμορφη κι' ἔμενε πάντα ἢ ἴδια!

Τὸ παραμῦθι εἶναι παλῆδ. Μ' ἂν πέρασαν τὰ χρόνια
μένει στὸν κόσμον ἢ ὠμορφιά ἀπείραχτη κι' αἰώνια
καὶ νά! Μέσα στὸ κρύσταλλο π' ἀντίκρυ σου προσμένει
τὴν ὄψι τῆς Πεντάμορφης θὰ δῆς ζωντανεμένη

ΝΙΚΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ

(*) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι τοῦ παλαιοῦ Συριανοῦ ποιητῆ κ. Νίκου Δαμianoῦ, πὺν πρὸ 40 καὶ πλέον χρονῶν ἔγραψε τὰ βραβευθέντα θαλασσινὰ του. Τώρα μένει στὴν Ἀθήνα, τὸ ποίημά του δὲ αὐτὸ τὸ ἔδωσεν γιὰ δημοσίευση στὸ συνεργάτη μας κ. Φῶτο Γιοφύλλη. Εἶναι ἓνα δωδεκάστιχο ἐπίγραμμα, τὸ ὁποῖο ὁ ποιητὴς ἔστειλε στὴν κυρία Μ. Δ. μαζὺ μ' ἓνα χρυσάλλινο καθρέφτη.

ΣΤΙΣ ΠΛΑΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ "ΔΟΥΣΙΚΟΥ,"
(Φωτογραφία ἑρασιτέχνη Λαρισianoῦ)

AD VITAM

Ποτέ τὸν ἄγνωστο θεὸ νὰ μὴν τὸν λησμονήσεις
γιατὶ εἶναι πάντα ἡ δύναμη ἡ μυστικιά καὶ ἡ πλέργια
ποὺ τὴ χαρὰ σὲ κάθε ζωὴ τὴ διοχετεύει ἀκαίρῳ·
καὶ μὴ ποτὲ ἂν ἐτόλμησες τὸ πόδι νὰ κουνήσεις

γιὰ ὀμπρὸς θαρεῖς πῶς σὲ ἄφηκε τὸ ἀνίκητό του χέρι
νὰ βγεις ἀπὸ τὸν κύκλο του χωρὶς ποινή· εἶτε χαίρει

εἶτε καὶ κλαίει τὸ κάθε τι ποὺ ἡ κούπα τὸ κερνάει
τῆς ζωῆς μὲ τῶν γοργόνειρων τὸ ψέμα προσπερνάει

ποὺ ὡς καβαλιέρο ἀρπάζουνε τώρα καὶ τώρα ὡς ντάμα
—σὲ σάλες μαρμαρόντυτες ὅπου ἡ παληὰ οὐρλιάζει
ἡ Βαβυλόνα καὶ στὰ ἀδρὰ τὰ ἀνάκλιντρα σκυλιάζει—
χαρὰ καὶ κλάψιμο γιατί τῶνα καὶ τ' ἄλλο ἀντάμα

ἀπὸ τὴν ἴδια ἀνάβλυσαν τὴ Μάγια ποὺ πλαταίνει
τὰ βουλεβάρτα ἀδιάκοπα τοῦ μέλλοντος—ποὺ ἀγάλια
ἀγάλια, ὡς βόγκος ποὺ ἀρχινᾷ ἀπὸ τὰ περιγυάλια
στὸ σούρουπο καὶ ἀπλώνεται, ἔτσι ἔρχεται—καὶ στένει

πάντα πιὸ πέρα τὸ σταυρὸ τῆς λεφτεργιάς! Ἄλι σου,
ζητιάνα· ἐσύ, δὲν ἔδωκες τοῦ ἀνθρώπου τὸ φιλί σου

τὸ ἀγνὸ ποτὲ τι ἐστάθηκες ἡ ἀποριχτὴ καὶ ἡ μαύρη
τοῦ βουλεβάρτου· οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀλυσωμένοι ὡς μαύροι

καὶ οἱ βαρετοὶ ποὺ ἀτέλιωτος τῶν μόχτων τους ὁ δρόμος
ποὺ πᾶν; Σὲ σένα, Ἄπόλωνα, σ' ἐσέ, μεγάλη Ἄστάρτη,
σὲ σένα, ὦ Πάνα καὶ ὦ Βηθλεέμ, σ' ἐσέ ποὺ τὸ κατάρτι
τὸ κωμικὸ σου ἐτέντωσες, αἰῶνα τῆς γνώσης· ὅμως

ποὺ πᾶν; Τὸν ἄγνωστο θεὸ τὸν ἔχεις πάντα ἀγνάντια
μὰ εἶσαι μακρῦά του καὶ ἔξω του, ζωὴ, γιατί εἶσαι ἐνάντια

μὲ τὴ χαρὰ· ζωὴ ποὺ τοῦ νοῦ τὸ δῶρο ἐπῆρες, φύε
ἀπὸ τὸ ψέμα σου· πιὸ κεῖ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου πῆε

τὸ πάτημά σου ἡ λάμια σου ἡ Ἄνάγκη, μὲ τὸν ἥλιο
καὶ τῶν ἀστρῶν τὴ δύναμη θὰ στήσεις τὸ βασίλιο

ποὺ ἡ παναρχαία ἡ δύναμη τῶν ὄντων θὰ ξανάρτει
νὰ τὸ γιομίσει, ἀνταμωτὴ μὲ τὸν Θεόν, ἡ Ἄστάρτη!

(Ἀπὸ τὰ «ad vitam»)

ΧΡ. ΤΣΑΠΑΛΑΣ

ωρίζεται ἡ τύχη μας, τὸ μαῦρο σχῆμα τῆς μοίρας...

Δὲν ξέρω πόση ὥρα βαδίσαμε, ἔτσι μηχανικά στὸ σκοτάδι, οὔτε ποιὸς δρόμους περάσαμε. Βυθισμένος μέσ' σὲ βαθειὰ συλλοὴ δίχως ὄρα — σιωπηλὸς καὶ τραχὺς—περιεργάζομαι κάτι... Ἀκριβῶς τί, δὲν ἔνοιωθα. Ἀόριστα διαισθάνομαι —κι' ἔφρισα—τὴν τρομώδη ἐξέλιξη τοῦ, τὸ ἀκατονόμαστο προηδονικὸ ἄγγιγμά του...

—Οὐτίσκυ... διέκοψε κάποι' αὐτὸς κι' ἐγὼ δὲν ἀπάντησα. Ἡ λέξη του τραχειά, σφυριχτή, τρύπησα—βόλι τυφλὸ τῆ στιγμῆ μου. Σκα-σμός... μόνο μούργκρισα μέσα μου.

Ἐκεῖ — λίγα βήματα — πρὶν ἀπὸ μιὰ αὐλόπορτα στάθηκα. Στάθηκα ἀπότομα. Αυτόματικά πίσωθὲ μου, ἀπότομα, στάθη κι' ὁ σύντροφός μου. Στὴ θέση μου ἐκείνη ἀπόμεινα ἀμφίροπος γιὰ μιὰ στιγμή—χαμένος. Τὰ βήματά μου ἀσυναίσθητα μᾶς εἶχαν φέρει πάλι μπρὸς

στὸ σπῆτι τῆς Σίνδας κάτω ἀπ' τὸ σβυστὸ παραθύρι της. Ἡ ψυχὴ μου, ἀντίστατο (ἢ ψυχὴ μου) στὸ πέρασμα! Ἐστριψ' ἀμήχανος κι' ἔριξα γοργὴ ματιὰ πρὸς τὸν ἄλλον. Ὁ ἄνθρωπος ἔχασκε. Μιὰ παραμικρὴ του ἀπερισκεψία καὶ χάνονταν!... Μάταια!... Ἦταν φρόνιμος...

Τότε τὴν σκέφτηκα. Μέσ' σὲ μιὰ στιγμή παγετώδεια διανοήθηκα καταπληκτικὴ τῆ μορφῆς της... Σίνδα.. τὸν περιμένεις ψιθύρισα—Σκέψτεσαι!. Ἄς κάθονταν ἦσυχια. Τώρα ὅποιος δουλειὰ δὲν ἔχει ἄς τὸν περιμένει.

Κι' ἔπιασα τὸ σύντροφό μου ἀπ' τὸ χέρι.. Πᾶμε.. τοῦ σφυρίζω.. καὶ πρόσεχε! Ἡ συμβουλή μου—ἢ συμβουλή μου αὐτὴ—ὑπονοοῦσε μιὰ βαθειὰ ἀπειλή.

Κι' ἀπομακρύνθηκα βιαστικὸς ἀπὸ κείθες, σὰν ἰπὸ στιγμῆ σὲ στιγμῆ θὰ ἐδέχομαι κατακέφαλά μου ἓνα χτύπημα: τὸν κεραυνὸ τῆς στιγμῆς της...

(Στὸ ἐπόμενο τεῦχος τὸ τέλος)

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Ἦρθε ἀπὸ χθές, ἦρθε ἀπὸ χθές φθινόπωρο τεφρό.

Ἄλγει στὸν κῆπο ἀλλόφρονα τὸ λάλο συντριβάνι, πέφτουν στὴ στέρνα πέφτουνε ξερόφυλλ' ἀπ' τ' ὠχρὸ τὸ ἔλεγειακὰ περίλυπο πλατάνι.

Μὲς στὶς ἄλλες ὁ ἄνεμος τρέχει σὰ νᾶν' παιδί καὶ βιάζεται γιὰ νὰ κρυφτεῖ στὰ ὑπόστεγα, στὸ κίόσκι... Κι' ἀπαρηγόρητα θρηνεῖ στὰ ὠραῖα πλακόστρωτα ἢ βροχὴ μ' ὀλολυγμοὺς σπαρχατικὸς κι' ἢ ὀμίχλη ὀλοῦθε βόσκει...

Οἱ οἰκοδεσπότες ἄφησαν τὴ βίλλα μοναχὴ μὲ τοὺς πυργίσκους τοὺς ψηλοὺς καὶ τοὺς ἀνεμοδείχτες.

Κι' οἱ ἀλαβάστρινοι ἔρωτες στὸ πάρκο πιά χλωμοὶ θὰ τουρτουρίζουν καὶ θὰ κλαῖν τὶς παγωμένες νύχτες...

ΓΕΡ. Δ. ΚΑΣΟΛΑΣ

ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

ΧΟΥΡΣΙΤ ΠΑΣΑΣ

τοῦ κ. Θ. ΜΑΛΑΒΕΤΑ

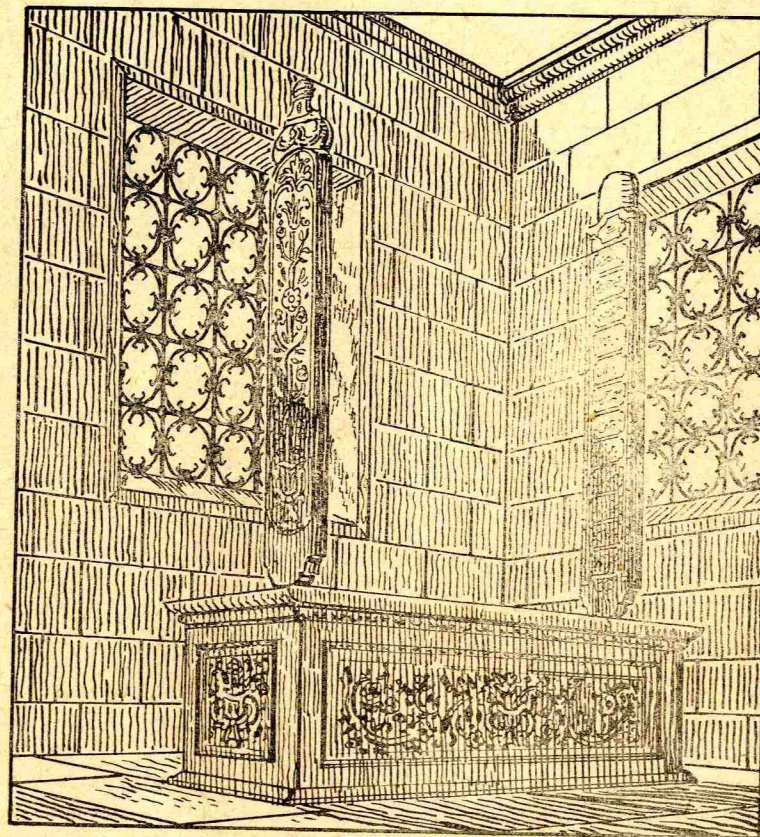
[Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο καὶ τέλος]

Ἦστερα ἀπὸ τὸ δεσπότη, δὲν περνοῦσε μέρα ποὺ νὰ μὴν κρεμαστῆ κι' ἓνας ἀπ' ὄξω ἀπ' τὸ Σαράϊ. Στὸν καιρὸ τοῦ Χουρσίτ, οἱ Λαρσί-

σους δείχνονταν κάποια εὐσπλαγχνία. Οἱ ἄλλοι, οἱ πολλοί, πέθαιναν μὲ βασανιστήρια· τοὺς κρεμοῦσαν ἀνάποδα στὰ τσιγγέλια, τοὺς ξάπλωναν σὲ μαδέρια ποῦταν γε-

μάτα καρφιά, καὶ τοὺς ἀφίναν νὰ πεθαίνουν σιγά—σιγά μὲ μαρτύρια.....

Ἄλλὰ μιὰ μέρα ἦρθε τὸ κακὸ μῦνημα. Ἡ ἱερὴ στρατιὰ ποὺ κίνησε γὰ πνίξη τὴν ἐπανάσταση, σκορπίστηκε στὰ Δερβενάκια. Ὁ ἰδιὸς ὁ Δράμαλης πέθανε σὲ λίγους μῆνες ἄρρωστος, κατακίτρινος ἀπ' τὸν πυρετὸ στὴν Κόρθο. Κι' οἱ μεγάλοι, ποὺ ζητᾶν νὰ βροῦν τὴν πιθανώτερη ἀφορμὴ σὲ ὅσα δὲ διακαίολογοῦν-

Ἡ τάφος τοῦ Χουρσίτ ὅπως τὸν φαντάστηκε ὁ καλλιτέχνης κ. Ἀστεριάδης
νοὶ εἶδαν νὰ πεθαίνουν κάτω ἀπ' τὸ μαχαίρι τοῦ Τούρκου, οἱ περισσότεροι καὶ οἱ καλύτεροι ἀπ' τὴ γενιά τους Ὁ θάνατος μὲ κρεμάλα ἢ μὲ τὸν μπαλντᾶ γινόταν σ' ὅ-

ται γιὰ νὰ τοὺς ἐξιλεώσῃ στὰ μάτια τοῦ λαοῦ, ἔρριξαν στὸ Χουρσίτ τὴν εὐθύνη. Δὲν ἔστειλε, λέει, ζαῖρέ στ' ἀσκέρια, κι' ἀναγκάστηκε ὁ Δράμαλης νὰ τραβήξῃ κατὰ τὴν

Κόρθο, πέφτοντας στην παγίδα του Κολοκοτρώνη. Έτσι ή απόφαση βγήκε απ' τόν ντιβάνι. Ο παληός Μεγάλος Βεζύρης, ο αρχιστράτηγος του Μωρηά και τώρα πασάς στη Θεσσαλία, θά πληρώση τὸ κακὸ μὲ τὸ κεφάλι του. Δυὸ ἔμπιστοι ἔφερναν τὸ φερμάνι γιὰ νὰ τὸ ἔχτε λέσουν. Στὸ κόσμο αὐτό, κανέναν δὲν ξεφεύγει τὴ μοίρα του...

Ἦρθε τὸ χαμπέρι στὴ Λάρσα, μιὰ θαμπὴ μέρα, ἀπ' αὐτὲς πού εἶναι συνηθισμένες στὸν κάμπο, σὰν μπαίνει ὁ χειμῶνας. Ὁξω ἀπ' τὸ σαράϊ τρία ἀδέρφια, νηοὶ λεβεντόκορμοι, πέθαιναν τὸ μαρτυρικὸ θάνατο, δυὸ σιὰ τσιγγέλια κι' ἕνας στὰ καρφιά. Ἀπὸ ψηλά ὁ πασάς ἔβλεπε πῶς ἐπιβάλλουν οἱ πιστοὶ τὴ θέλησί του στοὺς βραγιάδες, πού τοῦπαν πῶς ἀσεβοῦν. Κεῖνη τὴν ὥρα ἔφτανε ὁ μαντατοφόρος.....

Ὁξω ἀπ' τὴ Λάρσα, στὴ βορεινὴ ὄχθη τοῦ Πηνειοῦ, ἐκεῖ πού βρίσκονται ἀκόμα τὰ ἐρείπια σκηνῆς παληοῦ ὑπαίθριου θεάτρου, σώζονται καὶ τώρα λίγες πέτρες σωριασμένες σὲ μιὰ ἄκρη. Ἡ μιὰ ἀπ' αὐτὲς, ἔχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ πέτρας ἀπὸ κείνες πού ἔβαζαν στοὺς Τούρκικους τάφους. Λίγο πέρα—μπορεῖ νὰ βρίσκεται ἀκόμα—ἕνα καγκελόφραχτο μικρὸ παράθυρο σὲ τοῖχο πλίθινο, πού ἔχει προεκταθεῖ.

Αὐτός, λέν οἱ παποῦδες μας, εἶναι ὁ τάφος τοῦ Χουρσίτ πασά, πού τὸν θυμήθηκαν οἱ δικοὶ τους παποῦδες καὶ πατεράδες, σκληρὸ δυνάστη. Οἱ Λαρσινοὶ τὸν ἀντικρίζουν μὲ φρίκη στὸ βάθος τοῦ αἰῶνα, σὰν παραμῦθι, λένε πῶς κάποια μουντὴ μέρα, ἦρθε τὸ χαμπέρι ἀπ' τὴν Πόλι ὅτι στέλνουν νὰ τοῦ πάρουν τὸ κεφάλι. Περήφανος ὅμως ὁ Πασάς δὲν ἄφισε νὰ τὸν κρεμάσουν ὄξω ἀπ' τὸ σαράϊ, ὅπως αὐτὸς κρεμοῦζε τοὺς ὑπάκουους τού, μὰ φαρμακώθηκε. Τὸν ἔθαψαν

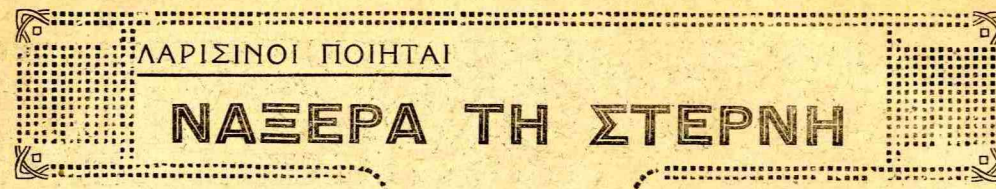
μὲ παράτες καὶ τοῦβαλαν στὸ μνήμα μιὰ πλάκα νὰ μαρτυρᾷ τὴ δόξα του στοὺς αἰῶνες. Ὅσοι διαβάζουν ἀραβικὰ θά δοῦν στὴν ἀποριγμένη πλάκα ποιὸς ἦταν αὐτὸς πού ἀνάπαψε ἐκεῖ αἰῶνια τὸ κουφάρι του. Λέει:

» Ὁ κάτοικος τοῦ παραδείσου
» πού ἀπόκτησε τὸ μεγάλο ἀξίωμα
» τοῦ στρατηγού, ὁ διάσημος
» Μαχμούτ. Αὐτὸς πού τὸν ἔλε-
» γαν Χουρσίτ Πασά, ὁ δίκαιος,
» ὁ ἀλύγιστος, ὁ πιστότατος, ὁ
» ἀφοσιωμένος ἀκόλουθος τοῦ
» Φαρούκ Ὁσμάν. Αὐτὸς πούταν
» λιοντάρι στὸν πόλεμο, γενναῖος
» μαχητὴς, μὲ τὸ θέλημα τοῦ
» Προφήτη. Αὐτὸς πού στὸ θάνα-
» τό του σκοτείνιασαν ξαφνικὰ
» γῆ καὶ οὐρανός, σὰν νὰ χάθηκε
» ὁ ἥλιος ἀπ' τὸ στερέωμα μιὰ
» μαύρη μέρα. Εἶχε γίνει πρῶτα
» μεγάλος βεζύρης, μὲ τὸ θέλημα
» τοῦ Θεοῦ. Οἱ ὄχτροι δεχόντου-
» σταν πάντοτε τὴς διαταγῆς του
» μὲ τὸ κοφτερό του σπαθί. Ἐ-
» νας τέτοιος εὐνοημένος ἀπ' τὴν
» τύχη, δὲν ἔρχεται στὸν κόσμο
» ὡς πού νὰ γίνῃ δευτέρα παρου-
» σία. Μὰ τὸ Θεὸ πού κυριαρχεῖ
» στὸ σύμπαν, χωρὶς λάθος, αὐτὴ
» εἶναι ἡ λογικὴ κρίσις. Ἐπὶ τέ-
» λους σὰν αὔρα τῆς αὐγῆς στὴν
» Ἱστορία...»

Ἄν ἡ πλάκα δὲν ἦταν σπασμένη θά ἐξακολουθοῦσε τὸ ἀληθινὰ λυρικό ποίημα γιὰ τὴς δόξες τοῦ Μεγάλου Βεζύρη, πού ἂν δὲν ἀτιμάστηκε ζωντανός, δὲν γλύτωσε τὴν ἀτίμωση πεθαμένος. Οἱ ἀποσταλμένοι ἀπ' τὸ ντιβάνι, τὸν ξέθαψαν τοῦ πῆραν τὸ κεφάλι καὶ τὸστέιλαν στὴν Πόρτα...

Ἔτσι — λέν οἱ παποῦδες μας — πέθανε ὁ Μαχμούτ Χουρσίτ Πασάς, πού ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ μεταδίδεται μὲ φρίκη τὸνομά του στὴ Λάρσα.

Θ. ΜΑΛΑΒΕΤΑΣ

ΛΑΡΙΣΙΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΝΑΞΕΡΑ ΤΗ ΣΤΕΡΝΗ

Νάξερα τὴ στερνὴ τοῦ βίου μου τὴν ὥρα
τὸ ὕστατο μερόφυλλο τῆς πρόσκαιρης ζωῆς,
τότε πού ἡ ψυχούλα μου ἀλάφρη φτεροφόρα
τὸ μισεμὸ θά κλαίῃ τῆς πλειὸ ἀχνοπνοῆς.

Ἐνα κηπᾶκο θάνοιγα νὰ μοιάζει τὴ φωλίτσα
νὰ τοῦ ποτίζω, ἡμερὶς τὰ ῥόδα τὰ λουλούδια,
στὴ μέση του μιὰ τόση δὰ ὡμορφη ἐκκλησίτσα
ζωγραφισμένα μέσα τῆς χιλιάδες ἀγγελούδια.

Κι' ὅταν τῆς ζήσης τὸ βιβλίο θά ξεφυλλίξῃ πλειὰ
μέσα στὸν κῆπο νὰ βρεθῶ γιὰ φίλημα στερνό,
κι' αὐτὴ τὴν ὥρα πού θά πιῶ τὴ στερνοκοινωνιά
πῶς ἤθελα νὰ ἦταν... τοῦ Μάη δειλινό!

Λάρισα

ΘΡΟ·Ι·Σ ΜΑ—ΗΣ

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

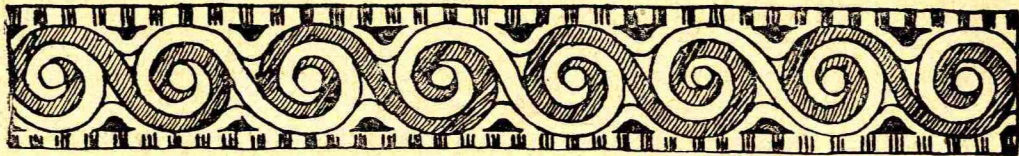
ΝΟΤΕΣ ΣΤΗ ΖΩΗ

Παράξενο τὸ χτύπημα πῶς μοιάζει τῆς καμπάνας
γιὰ μιὰ ζωὴ πού χάνεται θαρρῶ πῶς μου μιλάει
γιὰ μιὰν ἀγάπη ποῦσβυσε σὰν τὸ κερί πού λιώνει
καὶ μοιάζουν ὅλα γύρω μου σὰν κλάμμα πού ξεσπάει.

Μοιάζει θαρρεῖς τὸ χτύπημα μὲ λυγμικὰ τραγούδια
γιὰ κάποιον πού τοῦ Γολγοθᾶ τὸ μονοπάτι πῆρε
γιὰ κάποιον πού δὲν ἔνοιωσε ποτὲ χαρᾶς τὸ χάδι
κι' ἄγρια ἢ μπόρα τῆς ζωῆς μὲ μιὰς τὸν συνεπῆρε.

Παράξενο τὸ χτύπημα πῶς μοιάζει τῆς καμπάνας
νοιώθω πῶς μὲ φωνάζουνε κάποιοι πού πάντα κλαίνε
στὸ δρόμο π' ἀνεβαίνουνε μὲ συντροφιά τὸν πόνο
θαρρῶ πῶς «ἔλα σύντροφε» ψιθυριστὰ μου λένε...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ

ΕΝΩ ΜΙΑ ΛΑΜΠΑ ΤΡΕΜΟΣΒΥΝΕΙ...

ΝΙΚΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

Κατὰ τὸ σούρουπο ξέσπασε ἡ μπόρα. Οἱ σταγόνες τῆς βροχῆς χοντρές σὰ μεγάλες ρόγες σταφυλιῶν πέφτοντας ἢ μιὰ κατόπι τῆς ἄλλης στὴ γῆς ἐνώνουνταν φτιάχνοντας δῶ καὶ κεῖ ποταμάκια ποῦ ἔκαναν τοὺς δρόμους τῆς πόλης ἀπέραστους.

Ἄπογευμα ἢ ὥρα πέντε κι' ὅμως σὰ νάταν μεσάνυχτα. Οἱ ἄνθρωποι λιγοστοὶ ἀκόμα καὶ στοὺς πολυσύχναστους δρόμους γιατί ἐκτὸς ἀπ' τὴ μεγάλη νεροποντὴ ἔκανε κ' ἕνα κρῦο τσουχτερό. Μιὰ τέτοια ὥρα γύριζε σπίτι του ὁ Διονύσης Σφαχτός. Εἶχε βάλλει τὰ ροζάρια χέρια του στὶς τσέπες τοῦ παντελονιοῦ του καὶ τὸ κεφάλι του χωμένο ἴσαμε τὴ μύτη στὰ σηκωμένα πέτα τοῦ σακακιοῦ του. Κυριολεκτικὰ τουρτούριζε ἢ ἀνάσα του ζεστὴ ἔβγαине ἀπ' τὸ στόμα του σὰ καπνὸς λές καὶ κάπνιζε κάποια πίπα, ὅλο του δὲ τὸ κορμὶ τραντάζονταν σὰ νὰ τὸ περνοῦσε ἠλεκτρικὸ ρεύμα. Ὅσο γιὰ τὶς πατούσες του δὲν τὶς ἐνίωθε, σὰ νάταν ὀλότελα ξένες, τόσο τὸ κρῦο καὶ τὸ νερὸ ποῦ πέρνοῦσαν ἀπ' τὶς σχισμάδες ποῦχαν τὰ παπούτσιά του, τὶς χτυποῦσαν ἀλύπητα.

Ἐπὶ τέλους ἔφτασε στὸ σπίτι του. Σὰν τοῦ χτύπησε τὸ πρόσωπο ἢ ζεστα ἔνοιωσε τὴ γαλήνη τῆς κάμαρας, ἔβγαλε κάποιο ἀναστεναγμὸ καὶ κάθησε ἢ πὶδ ὠστὰ ἔπεσε σὲ μιὰ καρέκλα κοντὰ στὸ τραπέζι

ποῦ ἀπάνω του ἔκαιγε μιὰ τσιμπλιά ρικία λάμπα.

Ἡ γυναῖκα του ἢ Ἐλένη κουκουλωμένη μένα πράσινο μάλλινο σάλι τοῦπε ἀνήσυχη.

—Ἐσὺ καλὲ θὰ πούντιασες.

—Στὰ κομμάτια, ἀπάντησε κείνος. Ἔτσι γλυτώνουμε μιὰν ὥρα ἀρχήτερα. Καὶ ποῦ ζοῦμε εἶναι τὸ ἴδιο. Εἶμαστε σὰ πεθαμένοι στὴ πιὸ φριχτὴ κόλαση... Τοῦλάχιστο στὸν ἄλλο κόσμο δὲν εἶ σκεφτόμαστε γιὰ τὸ στομάχι μας... Ἔλα, δώσε μου τώρα τὶς παντοῦφλες σου νὰ ζεστάνω λίγο τὰ ξυλιασμένα μου ποδάρια... Τί διαβολόκαιρος... Εἶναι τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ γιὰ τοὺς φτωχοῦς. Ὡραῖο μὰ τὴν ἀλήθεια δῶρο γυναῖκα...

—Σῶπα, πάλι μὲ τὸ Θεὸ τὰβαλες.

—Ἄ, ὄχι, μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα του ἀφοῦ γίνηκαν γιὰ τὴν εὐτυχία μας!

Ἐκείνη τὸν διέκοψε πάλι,

—Ἔλα, τώρα, ἄστα αὐτὰ καὶ πὲς μου τί ἔκαμες μὲ τὸ σταυρὸ μου.

Ὁ Διονύσης ξεκούμπωσε τὸ σακάκι του κ' ἔχωσε τὸ δεξί του χέρι στὴ ζερβιά τσέπη. Ἀπὸ κεῖ ἔβγαλε ἕνα χρυσὸ σταυρὸ μένα μικρὸ ρουμπινάκι στὴ μέση σὰ μιὰ σταγόνα αἷμα καὶ τὸν πέταξε πάνω στὸ τραπέζι.

—Γυναῖκα, ὁ σταυρὸς σου δὲν ἔχει καμμιά ἀξία. Κανένας δὲν τὸν πέρνει. Γύρισα ὅλα τὰ χρυσοφοῦ-

δικα μὰ στάθηκε ἀδύνατο νὰ τὸν πουλήσω. Ἄν ἦταν μοῦπαν τίποτ' ἄλλο, ἕνα δαχτυλίδι, σκουλαρίκια, κάτι μποροῦσε νὰ γίνη, μὰ σταυρός, ποιά γυναῖκα καταδέχεται σήμερα νὰ κρεμάση στὸ λαιμὸ τῆς ἕνα σταυρό;.. Τὰ βλέπεις γυναῖκα;.. Κ' ἔσὺ ὀλοένα μοῦ ψέλνεις γιὰ παράδεισο, γιὰ μάρτυρες... Μὰ ἐγώ, ἐγὼ ὁ φουκαρᾶς δὲν εἶμαι ἕνας μάρτυρας; Ψωμί ζητάω, ὄχι δῶρα, ψωμί γιὰ νὰ μὴ πεθάνω σὰ σκύλλος... Ὅριστε μας, τούτη δῶ ἢ ψωρολάμπα μὲ τὶς λίγες σταγόνες πετρέλαιο ποῦχει γιὰ φαῖ σὰ σωθοῦνε θὰ σβύση καὶ μεῖς θὰ πέσουμε στὸ κρεβάτι μας θεονήστικοι καὶ κατασκότεινοι.. Ἄχ, ρὲ γυναῖκα, νὰ ζήσω μόνο, θέλω νὰ ζήσω νὰ δοῦν τὰ μάτια μου μιὰ μέρα καλή.. Ἔπειτα λένε ἐκείνους ποῦ τοὺς θερίζει ἢ πείνα τὰ σπλάχνα καὶ κοκκαλώνει τὰ μέλη τοὺς τὸ κρῦο, ἀναρχικούς...

Μὰ γιατί.. γιατί..

Ἡ φωνὴ τοῦ Διονύση, ἔβγαине δυνατὴ, ἐνῶ τὸ μοῦτρο του κοκκίνιζε.

Ἡ γυναῖκα του τοῦπε.

—Σῶπα, Διονύση, μὴ θυμώνεις, κάθησε τώρα νὰ φᾶμε κ' ἔχει ὁ Θεὸς καὶ γιὰ μᾶς..

Χτύπησε τὴ γροθιά του πάνω στὸ τραπέζι:

—Ὁ Θεός! γιὰ ποιὸ Θεὸ μοῦ λές... μ' ἂν ὑπάρχει κάποιος...

Ἡ γυναῖκα του δὲν τὸν ἄφησε νὰ τελειώση τὴ φράση του.

—Διονύση..

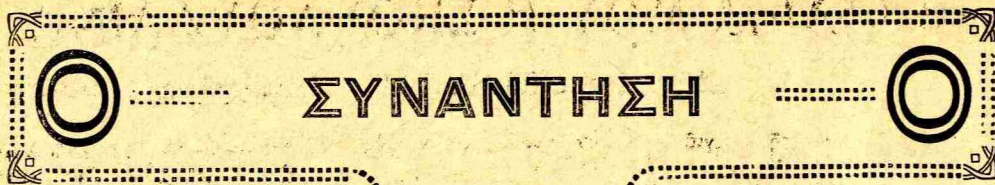
—Καλὰ καλὰ, σωπαίνω. Γιὰ πὲς ὅμως πῶς τὰ κατάφερες νὰ χουμ φαῖ ἀπόψε;

—Νᾶ.. ἢ κυρὰ-Κώσταινα μοῦδωσε λίγο λάδι κ' ἔκανα μιὰ λαδόσουπα. Στάσου νὰ σοῦ βάλω τώρα ποῦναι ζεστή.

Ἡ γυναῖκα τοῦ Διονύση ἦταν θεοφοβούμενη γυναῖκα. Ὁ πατέρας τῆς ἔμπορας ζυμαρικῶν χρόνια, εἶχε πιάσει ἀρκετὰ παραδόκια μὰ τὴ κόρη του δὲν τὴ προϊ-

κισε γιατί πήρε γι' ἄντρα τῆς τὸν ὑπάλληλο τοῦ μαγαζιοῦ του. Τὴν ἔδιωξε ἀπ' τὸ σπίτι του μ' αὐτὰ τὰ λόγια—Ἄντε χάσου, ἐσὺ κι' αὐτὸς ὁ ὁμορφονιός. Ὅπως στρώσετε ἔτσι καὶ θὰ κοιμηθεῖτε. Καὶ πέθανε ἀργότερα ὁ πατέρας τῆς Ἐλένης μὰ τὴ κληρονομιά τὴ τσέπωσαν οἱ ἄλλοι συγγενεῖς γιατί τὸ ἔγκλημά τῆς ἦταν μεγάλο καὶ φριχτὸ κι' ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ αὐστηρά: εἶχε πάρη, βλέπετε, γι' ἄντρα τῆς τὸν ἄνθρωπο τῆς καρδιάς τῆς. Ὅστος ἢ μοῖρα πικροχαμογέλασε στ' ἀντρόγυνο. Τοὺς ἔδωσε δυὸ ἀγοράκια ποῦ τὰ μεγάλωσαν μὲ κόπο καὶ στοργή. Ὁ ἕνας, ὁ μεγάλος γυιὸς εἶναι τώρα στρατιώτης, ὁ ἄλλος ὁ μικρότερος βρισκεται παράλυτος σὲνα ἄσυλο, ὕστερα ἀπὸ μιὰ βασανιστικὴ ἀρρώστεια. Τίποτα ὠστόσο δὲν κλόνισε τὴν πίστη τοῦ ἀντρόγυνου στὴ ζωὴ. Ἐκεῖνος μὲ τὰ γερά μπράτσα του ποῦ δὲν εὔρισκαν μιὰς μέρας ἀναπαμὸ κουβαλοῦσε σπὸ σπίτι του ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέτρια ἀγαθὰ ποῦ κάνουν τὴ ζωὴ τῶν ἀπόκληρων τῆς τύχης ὑποφερτὴ. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά ἢ Ἐλένη ἀκούραστη, κατερικιά μὲ τὸ Θεὸ στὴ ψυχὴ τῆς, ἔχιτιζε τὸ σπιτάκι τῆς ζεστασιάς, κοντὰ στὰ παιδιὰ τῆς, ματαιώνοντας κάθε παραστράτημα ποῦ οἱ μέρες τῆς φριχτῆς κακομοιριάς ἐτοιμάζαν, σωστὸς στύλος τῆς οἰκογένειας. Ἔτσι πέρασαν ὅλα τοὺς τὰ χρόνια ποῦ σιγά-σιγά ρούφιζαν κάθε ἰκμάδα κι' ἀπ' τοὺς δυὸ. Τώρα πιά ἐκεῖνος ἔχασε τὴ πρωτινὴ του δύναμη, δίχως νὰ σκοτωθῇ μέσα του ἢ λαχτάρα τῆς δουληᾶς, τῆς ἐνέργειας. Τὸ γυαλάδικο ποῦ δούλευε δεκαεπτὰ ὀλάκαιρα χρόνια, ἔκλεισε κι' αὐτὸς ξάφνου βρέθηκε μέσα στοὺς δρόμους δίχως νὰ χη καὶ τὸν ἐλάχιστο πόρο ζωῆς. Χρεώθηκε λίγα κατοστάρικα κι' ἄνοιξε μ' αὐτὰ σὲ μιὰ πόρτα ἐνὸς μπακάλικου πρατήριου ψωμιοῦ. Ὅστοςο γιὰ ν' ἀ-

Σάν κλάμμα, σάν παράπονο, σάν πόνος ή φωνή της
 απόχρωσες τής σκέψης της έδειχνε διαλεχτές...
 Και τώρα στη μακρόχρονη μονάχος προσμονή της
 στά λούλουδα ζητώντας την, πόσο ποθώ τό: «χτές».

Βαδίζαμεν αδιάφοροι ό ένας πλάι στον άλλο,
 στη πρώτη μας συνάντηση, διακριτικοί πολύ...
 τά φώτα μόλις άναψαν στο δρόμο τό μεγάλο
 κι' ή νύχτα μάς έσκέπαζε χαϊδευτικά—θολή!...

Μούλεγε πώς πληγώγαμε τή δύστυχη καρδιά της
 του περιβάλλοντος αυτού συνείδησης κενές...
 Κι' ακούγοντάς την, προσεχα τή κάθυγη ματιά της
 που λές κι' όραματίζονταν σκηνές άλασγινές!

Μοδ' σκίσαν τά προσήματα, οι λογιμοί θυμοί της
 και πρότευνα συγχώριση γι' ανθρώπους ταπεινούς!...
 — Τά μάτια της τραγουδίσαν σκοπούς άλλοτινούς
 και λίκνισε τ' άνάλαφο κι' άθλητικό κορμί της,

Ή όψη της ξαστέρειψε και τονικά γελούσε!
 και νοιώθαμε συνάντηση-ν-ιδεαλιστική!...
 —όλόγουρα μάς κύκλωσε σιωπή μεθυσιτική
 που μέσα μας άθάγγετα, μά χαρωπά, μιλούσε!.

Σέ λίγο χωριστήκαμε με κρύα χειραφία,
 μά 'ταν τά χέρια μας θερμά και χόγλας ή βραδιά.
 — Οι Στωϊκοί θά ζήλευαν τέτοιαν άταραξία,
 προσποίηση που νέκρωσε τήν άτολμη καρδιά.

Πόρτ—Σά'ντ

ΠΑΝΟΣ ΞΕΝΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΜΕΡΑΚΙΑ...

του κ. ΦΩΤΟΥ ΓΙΟΦΥΛΛΗ

ΛΟΓΗΣ — λογής μεράκια γιομί-
 ζουν τις ανθρώπινες καρδιές...
 Τί τά θέλετε; "Όσο κι' αν οι
 άνθρωποι χαμοσέρονται στον άγώνα
 τής ζωής, όσο κι' αν αγωνίζονται για
 λεπτά, γι'ανά πάη ό ένας τον άλλο, όσο
 κι' αν ό άγώνας αυτόςείναι σκληρός, κά
 ποιο παράξενο ξωτικό φώς ξεβγαίνει μέ-
 σα από όλα αυτά. Είναι τά λογής με-
 ράκια.

Υπάρχουν μεράκια πολύχρωμα, δια-
 φορετικά, μεράκια γλυκά και μεράκια
 που σκλαβώνουν, μεράκια που δένουν
 και μάς κάνουν νά ξεχνάμε τήν πεζή
 ζωή, τήν πάλη, τό φάγωμα μεταξύ μας. .

Μεράκια για γυναίκες, του έρωτα τά
 μεράκια, μεράκια για ώραία πράγματα,
 μεράκια για λόξες που μάς δένουν, με-
 ράκια για τέχνες και για επιστήμες, με-
 ράκια κάθε λογής μάς σφιχτοδέουν.

Μερικοί πιστεύουν πως είμαστε τρελ-
 λοί, και οι βίδες μας έχουν λασκάρη,
 πως τρέλλες διάφορες μάς κυριεύουν.
 Κι' όμως όχι. Είναι τά μεράκια.

Αυτά τά άτιμα τά μεράκια!

**

Στην ταβέρνα του κύρ—Σταύρου στο
 ήρεμο χωριό έχουμε συχνά γλέντια και
 χαρές. Προπάντων τά βράδια του Σαβ-
 βάτου και τής Κυριακής. Κι' όχι μονά-
 χα έχουμε ανθρώπους που γλεντούν, μά

και λογής ανθρώπους από τ' άλλα χω-
 ριά, περαστικούς και ήσυχους νοικοκυ-
 ραίους που πάνε νά πιούν τό εκατοστά-
 ράκι τους... "Έτσι έχουμε στού κύρ-Σταύ-
 ρου όλη τήν κοσμική κίνηση. Βέβαια
 λείπουν οι γυναίκες, μά έρχονται ως έ-
 κεί τά μεράκια των άντρών για δαΰτες.

Κι' όταν οι Ρουμελιώτες τραγουδούν
 τά θλιμμένα τραγούδια τους κ' οι Άρ-
 βανίτες χωριάτες τά δικά τους μέσα στο
 βάθος τής φωνής φαίνεται κείνο που
 λέμε μεράκι. Τάχα νά τό πούμε πάθος,
 πόθο, αίσθημα;... "Όχι, είναι τό μεράκι,
 τό άθάνατο μεράκι. Κι' όταν έρχονται
 οι Πρόσφυγες με τά δικά τους τραγού-
 δια, παληοί Τσεμελιήδες, με κείνα τά
 μακρόσυρτα τά γιομάτα πάθος και λί-
 γωμα, άλλα μεράκια γιομίζουν τήν τα-
 βέρνα...

Και, νά, οι νέοι χορεύουν και τραν-
 τάζει όλο τό μαγαζί. Μέσα στην κίνηση
 τους είναι όλο τό μεράκι τους... Μεράκι
 τάχα για τόν δημοφο χορό ή μεράκι για
 κείνης; Ποιός ξέρει... Πάντα όμως με-
 ράκι.

Είναι μεράκια λογίων-λογίων. Για ώ-
 ραίες γυναίκες, για όμορφα πράγματα,
 για φσαικές όμορφίες. "Ο τεχνίτης φτιά-
 νει κάτι με μεράκι. "Ο ένας δένει σιγά-
 κια με μεράκι, ό άλλος ζωγραφίζει με
 μεράκι. "Ο τρίτος φτιάχνει ένα μπαγιότο
 λουλούδι με μεράκι... Τί είν' αυτός
 Πάθος ή αγάπη τής τέχνης; Πόθος τής

ὁμορφιάς ἢ δημιουργικῆς πνοῆς; Εἶναι τὸ μεράκι. Τελειώσε!

**

—Μὰ ὡς ποῦ πάει αὐτὸ τὸ μεράκι; Ὡς ποῦ μπορεῖ νὰ κυριέψῃ τὸν ἀνθρώπο;

Ἔτσι ὥτοῦσα τὸν ἑαυτὸ μου ἓνα βράδυ, πὸν σὰν πάντα, καθόμουν στὴν ταβέρνα τοῦ κύρ-Σταύρου... Καὶ σὲ λίγο ἄκουσα πλάι μου, στὸ ἄλλο τραπέζι νὰ κουβεντιάζουν δυὸ χωριάτες ἀπὸ ἄλλο χωριό. Ὁ ἓνας εἶχε μαζί του καὶ μερικὰ λαγῆνια καὶ κανάτια. Τάφερε νὰ τὰ πωλήσῃ στὸ χωριὸ ἀπὸ τὸ χωριὸ του. Ἀπὸ τὴν κουβέντα κατάλαβα πὸς αὐτὸς φριάνει τέτοια. Αὐτὴ εἶναι ἡ τέχνη του. Ἀπὸ τὰ χέρια του βγαίνουν κανάτια καὶ λαγῆνια, στάμνες καὶ βάζα. Ἄγγειο πλάστῃς δηλαδή. Ἐκεῖ κάτω στὸ χωριὸ του ἔχει φάμπρικα ἀπὸ ἄγγειά καὶ γυρίζει στὰ γύρω κεφαλοχώρια καὶ τὰ πουλάει, προπάντων χοντρικῶς.

Τὰ φριάνει ὁ ἴδιος.

—Καί, ξέρεις, πόσο μοῦ γουστάρει ἡ τέχνη μου; λέει στὸν πλαϊνὸ του, στὸ φίλο του. Ναί. Ἔχω μεράκι... Κι' ὅταν μὲ πιάνει αὐτὸ τὸ μεράκι, ἄστα!...

Ὡστε καὶ κείνος πὸν φριάνει λαγῆνια καὶ τσουκάλια μπορεῖ νάχῃ μεράκι; Κι' αὐτὸς τάχα συνεπέρνεται ἀπὸ τὴν ὁμορφιά καὶ ἀπὸ τὸ πάθος τῆς δουλειᾶς του; Τὸ πρᾶγμα μοῦ φάνηκε περίεργο. Ὡστόσο ἐπρόσεξα τὴν ὁμιλίαν τοῦ τεχνίτη ἐκείνου καὶ ἄκουσα πὸν ἔλεγε:

—Σήμερα ἔτσι μ' ἔπιασε τὸ μεράκι... Μοῦτυχε μιὰ ποσότητῆ χῶμα καλὸ καὶ καθαρό, κόκκινο καὶ γλυστερό, ὅπως τῶθελα. Τί νὰ σοῦ πῶ; Τὸ δούλεψα μὲ ὄρεξη. Ἀφοσιώθηκα σ' αὐτό. Μ' ἔπιασε τὸ μεράκι τῆς δουλειᾶς μου. Τὸ δούλεψα γοργά. Τὸ πῆρά στὸν τόρνο καὶ ἄρχισα... Τί νὰ σοῦ πῶ; Δὲν μποροῦσα ν' ἀφίσω τὴ δουλειά. Τὸ μεράκι δὲν μ' ἄφισε. Ἐφτιασα ἀπ' ὅλα. Λαγῆνια καὶ κανάτια καὶ τσουκάλια καὶ πιάτα... Ἐγιόμισα τὸ μαγαζί. Τὸ μεράκι μ' εἶχε πιᾶση γιὰ καλὰ... Καὶ μόνο τίς πέντε τ' ἀπόγομα,

πὸν ἄκουσα νὰ σφυρίζῃ τὸ τραῖνο ἀναπαύθηκα. Σκέφτηκα πὸς δούλεψα ἀπὸ τὸ πρῶτ καὶ πὸς ἦταν πέντε ἡ ὥρα... Τόσο μὲ εἶχε ἀρπάξῃ τὸ μεράκι...

—Καὶ δὲν ἔφαγες τὸ μεσημέρι; ἐρώτησεν ὁ ἄλλος πεζά.

—Τί λές; Πῶς νὰ φάω; Δὲν ξεκολοῦσα σοῦ λέω ἀπὸ τὴ δουλειά. Μεράκι εἶναι αὐτό...

Ὁ ἄλλος ἄκουγε μὲ προσοχὴ τὴν κουβένταν. Αὐτὸς μπορεῖ νὰ μὴν εἶχε ιδέα ἀπὸ τέτοια μεράκια. Μπορεῖ νὰ ἤξερε ἄλλα. Γιὰ γυναῖκες, γιὰ ὁμορφιές. Ὅχι γιὰ τσουκάλια.

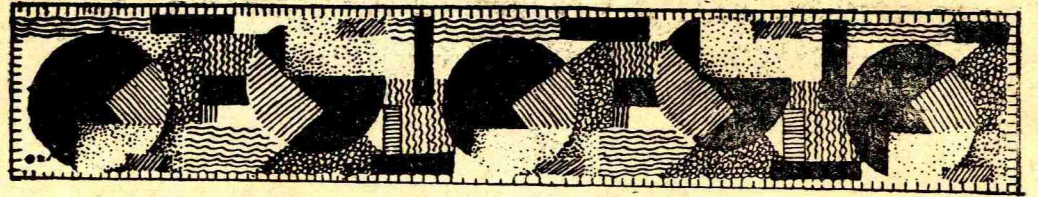
**

Κι' ὅμως...

Αὐτὸ τὸ μεράκι, αὐτὸ τὸ ἄτιμο μεράκι μᾶς κυριεύει ὅλους μας. Ἔτσι ψυχρὰ καὶ μὲ τὸ συλλογισμό μας ξεκαθαρισμένο θὰ κάναμε λίγη δουλειά καὶ ἄψυχη Καλλιτέχνης καὶ τεχνίτης μαζί. Τὸ μεράκι ὅμως μᾶς ἐμψυχώνει. Καὶ κάνουμε θαύματα, πὸν δὲν θὰ πιστεύαμε πὸς μποροῦμε νὰ τὰ καταφέρουμε... Χωρὶς μεράκι — τάχα νάσαι τὸ πάθος; — δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε τὰ ὠραῖα καὶ τὰ μεγάλα ἔργα. Βέβαια τὸ μεράκι εἶναι τὸ πᾶν... Αὐτὸ τὸ ἄτιμο τὸ μεράκι μᾶς κυβερνάει.

Αὐτὰ συλλογιζόμενα μέσα στὴν ταβέρναν τοῦ κύρ-Σταύρου ἐνῶ ἐτραβοῦσα τὸ ἐκαιτοσταράκι μου.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΣΑΡΑΚΙ

Γλυκειὰ ἡ ζωὴ, χαρὰ ἡ ζωὴ, στῆς ἀνοιξῆς τὴν ὥραν
ἠδονοστάλαχτης ὀρμῆς τὸ μεθυσμένο κῦμα
στήθια φουσκώνει καὶ ὁ καημὸς λὲς λαχταρᾷ τὰ δῶρα
ἀγάπης οὐρανόσταλτης, στῆς ὁμορφιάς τὸ ντῦμα.

Ἐνα γιορτάσι ὀλόγυρα καὶ τ' οὐρανοῦ τὸ χρῶμα
καὶ τὸ κλαρὶ πὸν χαιρέται τὸ νιόσκαστο λουλουδί
καὶ τὸ χορτάρι πὸν σκορπᾷ τὸ σμαραγδένιο στρῶμα
καὶ τὸ πουλι πὸν λὲς μεθᾷ στὸ ἴδιο του τραγοῦδι.

Καὶ τ' ἀσημένιο χάρτιδεμα τοῦ νυχτεροῦ τοῦ ἡλίου
καὶ τ' ἀλαφρὸ ψιθύρισμα τοῦ μυρωμένου μπάτη
καὶ τὰ ξανθὰ μαλλιά, οἱ ματιές, τὰ γέλια καὶ τὰ λόγια
σὰν κᾶτι νὰ θέλουνε νὰ ποῦν, σὰν νὰ ζητοῦνε κᾶτι.

Κι' ὅμως στὸ κῦμα πὸν γλυκὰ φουσκώνει ὅλα τὰ στήθια
καὶ ὅμως στὸ χᾶδι πὸν γλυστρᾷ, στὸ γέλιο πὸν σκορπιέται
καὶ στὸ τραγοῦδι π' ἀντηχεῖ καὶ ξεγελάει τὰ πλήθια
κάποιο σαράκι κρυφοζῆ, κάποιος καημὸς πλανιέται.

Θεογνίκη

Γ. Κ. ΖΩΓΡΑΦΑΚΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΒΡΑΔΙ

Κυριακή βράδι, με τι άγωνία
τελειώνει ή μέρα ή γιορτινή,
πόσο βαρειά ή έσπερινή
της Κυριακής μας πνίγει άνια.

Μόνον, σένα δωμάτιο πάγαπαμε
μ' έρμητικά την πόρτα του κλειστή,
άσκοπα στο σκαμνί μας καθιστοί
ένα παληό βιβλίο φυλλομετράμε...

Σέ χαιρετά το φώς με άδιαφορία
και σκοτεινιάζουν μπρός σου τά ψηφιά,
μά έσύ, σε μιá τυχαία ζωγραφιά
διαβάξεις τη θλιμμένη σου ιστορία.

Δέν έχεις τέτοιαν ώρα τι να κάνης,
το κάθετι το νιώθεις περιττό,
κι' από λεπτό νομίζεις σε λεπτό
έτσι, πώς περιμένεις να πεθάνης...

Κάποτε σε άφυπνουν τυχαίοι ήχοι,
τρέξιμο ένός επίπλου ή του τζαμιού
και χαύνα άποζητάς γύρω σου, ποιού
σατύρου τη σιγή σου, έσκισε νύχι.

Ή μέρα σβύνει άργά για να σε κάμη
πιότερο να αιστανθής το χωρισμός της
και μέσα νοσταλγός έσύ δεσμώτης
με φυλακή σου ένα κλεισμένο τζάμι.

Ός που βαθειά νυχτώσει κι' ή θερμάστρα
θά σου χαμογελάση ροδαλή,
ώς που κάθε σπιθούλα της τρελλή
τη νύχτα σου γεμίσει με ρόζ άστρα!

(Από την υπό έκδοσιν συλλογήν ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ
«Οί Σφυγμοί της Σιγής μου»

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

(Εύχες—Κατάρες—Άπειλές—
Παροιμίες—Προλήψεις)

Β'.

«Καλά ύστερνά». Ή εύχη τούτη λέγεται σ' ώρες κεράσματος ή παραβολικής κουβέντας. «Ύστερνά» νοούνται τά γεράματα, πούναι επόμενο στους οικονομικά άσθενέστερους να μην είναι πάντα εύχάριστα. Άντίθετα μ' αυτή είναι ή φορμούλα: «Δέ θαξ καλά ύστερνά» που την απευθύνουν περισσότερο στους νέους, που πέρνουν τον κατήφορο της σπιτάλης και των παθών. Ή εύχη «Καλά ύστερνά» μοιάζει πολύ με το Σολώνειο άπόφθεγμα «Μηδένα πρό του τέλους μακάριζε». Ή λαϊκή ψυχή και νους άνίκανοι να προσδιορίσουν και να αισθανθούν τ' άπώτερο του άτόμου μέλλον, προσέβλεψαν σ' αυτό πάντα μ' άμφιβολία και φόβο.

«Καλή ψχή» (ψυχή). Χρησιμοποιείται κυρίως για τις γρηές, που έχοντας ξεπληρώσει κάθε επίγειο σκοπό, περιμένουν από μέρα σε μέρα το θάνατο. Ή εύχη αυτή συχνά δημιουργεί και παρεξηγήσεις. Πολλές γρηές—για τους γέροντες ελάχιστα λέγεται, ίσως γιατί θεωρούνται λιγώτερο άμαρτωλοί...—που πιστεύουν μακρόν το σχοινί της ζωής τους, σι' άκουσμα των λογίων αυτών κακίωνουν. Τά πέρνουν για προσβλητικά και για υποκορύβοντα πόθο γρήγορης άποδήμησής τους, γι' άλάφρωμα του σπητιού.

«Νά ζήεις να γίνε τρανός». Τη λένε οι ηλικιωμένοι στους μικρούς. Το «τρανός» έχει έδώ δυο σημασίες: α) Νά γίνη ο δεχόμενος την εύχη γέροντος και β) Ν' αναδειχθί μεγάλος, μ' άλλα λόγια σπουδαίος. Ή δεύτερη εξήγηση κολακεύει περισσότερο τους φιλόδοξους γονιούς, που περιμένουν απ' τους βλα-

στους τους, μιá ανάδειξη οικογενειακή κι' ένα δόξασμα.

«Νά ζήσον (ζήσουν) που μās άντάωσαν». Οί συμπέθεροι και οί καλεσμένοι, όταν τσουγκρίζουν τά ποτήρια σε γαμήλιο τραπέζι, θεωρούν χρέος τους να λένε την εύχη αυτή. Το «νά ζήσον» ύπονοει το ζευγάρι των νεόνυμφων, που με την ένωσή τους συντέλεσαν ν' άνταμωθούν σε κοινό γλέντι φίλοι ντόπιοι και κοντοχωριανοί.

«Καλορίζικοι». Χρησιμοποιείται περισσότερο από κάθε άλλη στους άρρεβώνες και γάμους. Ή λέξη είναι σύνθετη * απ' το «καλός» και ριζικός». Σύμφωνα με την έτυμολογία της σημαίνει οί νεόνυμφοι νάχουν καλές ρίζες. (Σε μερικά χωριά χρησιμοποιούν το «Σιδηροκέφαλοι» που έχει άνάλογη σημασία). Στη Θεσσαλία λέγεται πολύ απ' το λαό το ρήμα ούρίζω (ορίζω) με την έννοια του διοικώ, κουμαντέρω. Λένε λ.χ. «Αυτόξ δέν ούρίζ του βιότ». Το «Καλορίζικοι» λοιπόν μπορούμε να το ερμηνεύσουμε και με το «Καλοδιοικημένοι». Οί άγρότες και γενικά οί παραγωγοί, στο κουμάντο δίνουν μεγάλη προσοχή κι' έξαρτούν απ' αυτό την ευημερία ή τη δυστυχία μιās οικογένειας. Σχετική με την εξήγηση που δώσαμε πειό πάνω είναι και ή εύχη «Στερεωμένοι».

«Και στα δικάς». Τη λένε όταν άντεύχονται οί νεόνυμφοι ή τά πεθερικά στους άνύπαντρους κι' άνύπαντρες. Άνάλογη είναι κι' ή εύχη «Και στού κεφαλίκας». Έδώ νοείται ο δεχόμενος την

(*) Οί κύριοι γλωσσολόγοι άς μās συγχωρέσουν που μπαινόμε στα οικόπεδά τους. Τό κάνουμε για να δώσουμε αυθεντικώτερη και πληρέστερη εξήγηση.

εὐχή νὰ βάλῃ γρήγορα τὰ στέφανα στοῦ κεφάλι του.

«**Στοῦ γάμου**» (*) Σ' αὐτὴ προσθέτουν συχνὰ καὶ τὰ παρακάτω :» Νᾶμε κεῖ νὰ κουβαλῶ κρασί» ἢ «νὰ (ὕ)πηρετῶ». Ἡ εὐχὴ λέγεται στοὺς ὑποψήφιους γαμπρούς, λιγώτερο δὲ στὶς ὑποψήφιες

(*) Τὸ τελευταῖο σύμφωνο προφέρεται ὑγρά Ὁ ψυχάρης στὰ «Ρόδα καὶ Μῆλα» μαζί με πολλὰ παραδείγματα ἀναφέρει τὸ γιατί.

νύφες. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ εὐχὴ «Τοῦ χαρῆς».

«**Καλὰ σαραντίσματα κι' κόρφους γιομάτων**». Τὴ λένε ἢ ἐπισκεπτόμενες τὴ λεχώνα τὴν τρίτη ἡμέρα. Χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὶς γορηές στὴ περιφέρεια Ἀγιάς. Τὸ «κόρφους γιομάτων» σημαίνει ἡ λεχώνα νᾶναι ὑγιής καὶ νὰ βγάλῃ ἄφθονο γάλα, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ θρέφῃ τὸ μωρό, γιὰ νὰ μὴ σκούζη τοῦτο κι' ἀρρωσταίνη.

Βόλος **ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΜΑΚΗΣ**

ΛΑΜΠΑΔΑ ΣΒΥΣΜΕΝΗ

(Εἴμαστε οἱ λαμπάδες πού καίνε γιὰ νὰ φωτίζουν τὸν Κόσμο!...
Πρόσεξε μὴ σοῦ σβυστῇ τὸ φῶς... ΑΒΡ. ΠΑΠ)

I

Θέλησα νὰ φωτίσω καὶ τυφλώθηκα·
θέλησα ν' ἀνορθώσω, βαραθρώθηκα·
δίνοντας τὴν ἀγάπη μου προδόθηκα.
Φίλοι κι' ἐχτροὶ μ' ἀναγέλασανε,
καὶ κομματιάσανε
τὴν πονεμένη μου καρδιά
λόγια σκληρά.

II

Δάνεισα στὰ κεράκια τῆς λαμπάδας μου
τὸ ἀστραποβόλο ἄσβεστο φῶς·
κι' ἄλλοι μου τώρα πιά τυφλὸς
ἀνώφελά μου καρτεροῦ
ἀπὸ καιρὸ,
τὸ νοῦ μιά λάμψη νὰ φωτίσῃ,
νὰ μ' «Ἀναστήσῃ!»

Πάτρα 12-12-34

Γ. Ι. ΓΟΛΕΤΑΣ

Στὸν ἀγαπητὸ φίλο καὶ λογοτέχνη
κ. Πάνο Πατρινοῦ

Τὰ φλουριά μοιράσαν, τάτια τ' ἀγριεμμένα
ἄσους πήραν σκλάβους, τὰ καλὰ τοῦ κόσμου:
—Τοῦτα εἶναι δικά σου καὶ αὐτά, ν, γιὰ μένα.
—Νά ἡ πανώργηκα ἢ σκλάβα. Τὴ μισῇ γιὰ δός μου.

Μέτραγε ὁ πιὸ γέρος. —Δυὸ ζαφείρια μάτια.
Πῶς νὰ τὰ χωρίσω πούν' τόσο θλιμμένα;
᾽Αστα μ' καὶ τὰ δύο καὶ πάρ' ὄλα τάτια
κι' ἄς μὴν ἔχη ὁ κόσμος ὅμοια τους ᾽δωμένα.

—Τῶνα της τὸ στήθος; Κι' εἶδες περιστέρι
μοναχὸ νὰ μένη στὴ μικρὴ φωλιά του;
᾽Οχι. Πάρτ' τοὺς σκλάβους κι' ἄσε μου τὸ ταῖρι
νὰ τὸ βλέπω δίπλα στὴ μικρὴ κυρά του.

—Τῶνα της τὸ πόδι; Εἶσαι στὰ καλά σου;
Μ' ἓνα πόδι μόνο πῶς θὰ μοῦ χορέψῃ;
᾽Ολο τοῦτ' τ' ἀσῆμι νᾶναι χάρισμά σου
ἄσε μου τὸ πόδι ποῦ μέχει πλανέψει.

—Τῶνα της τ' ἀχειλί; Εἶδες σὺ ὡστόσο
νὰ ζῆ μιὰ καρδοῦλα ποῦν' στὰ δυὸ κομμένη;
᾽Αστο μου νὰ ζήσης. Κι' ἔλα νὰ σοῦ δώσω
ὄλα τὰ φλωριά μου κι' ὅ,τι ἄλλο μένει.

—Δός κι' ἀπ' τὰ μαλλιά της. —Μῶλη τὴ χαρά μου
μόνο πές τί θέλεις; Πάνω γι' ἀποκάτου;
—Ἀπὸ πάνω θέλω, —Πάρ' τὴ μάχαιρά μου.
Καὶ τὴν μπήγει ἴσα μέσα στὴν καρδιά του.

Ἀθήνα, 34

ΜΙΜΗΣ ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ

ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΣ ΖΗΤΗΜΑ

Η ΕΛΛΑΔΑ παρουσιάζει το μοναδικό φαινόμενο στη γλωσσική ιστορία: εκείνο της διγλωσσίας. (Τονίζω τη λέξη· γιατί μπορεί να υπάρχει στις διάφορες γλώσσες ή φυσική διαφορά του γραπτού από τον προφορικό λόγο, αλλά διγλωσσία δεν υπάρχει). Κι' όμως. "Αν ένας λαός έπρεπε νάχη βρή το κατάλληλο γλωσσικό όργανο με το οποίο θα μπορούσε να εκφράζει τον πλούσιο συναισθηματικό του κόσμο, τις σκέψεις, τις ιδέες του και θα του επέτρεπε να τὰ κάμη όλα αυτά χτήμα των πολλών, αυτός ο λαός έπρεπε νάηαι ο δικός μας. Που όφείλεται τὸ φαινόμενο τῆς διγλωσσίας; στὸ ὅτι θελήσαμε ν' ἀνακόψουμε τὴ γλωσσική μας ἐξέλιξη καὶ νὰ γυρίσουμε σὲ γλωσσικούς τύπους πού ἀπὸ καιρὸ εἶχαν ξεπεραστῆ καὶ πεθάνει. Νομίσαμε, ὅστερα ἀπὸ τὴν ἐπανόσταση, πὼς βάζοντας τὴν ἀρχαῖζουσα γλῶσσα στὴν παιδεία μας βρῖσκαμε τοὺς ἑαυτοὺς μας, γινόμεστε ἀντάξιοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ μπορούσαμε κι' ἐμεῖς με τὸ καιρὸ νὰ ποῦμε μεγάλα λόγια, σὰν κι' ἐκείνους. Ξεχνούσαμε μονάχα πὼς ἂν ἐκείνοι ἦσαν μεγάλοι, αὐτὸ δὲν τὸ χρώσταγαν στὰ μεγάλα λόγια, ἀλλὰ τὰ μεγάλα λόγια τᾶπαν γιατί ἦταν μεγάλοι. Ξεχνούσαμε ἐπίσης πὼς ἡ παιδεία ἐνὸς τόπου πρέπει νὰ στηρίζεται πάντοτε στὴ σύγχρονη πραγματικότητα αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Κι' ἡ σύγχρονη πραγματικότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εἶχε δημιουργήσει

τὴ γλῶσσα τῆς. Κι' αὐτὴ ἦταν ἡ δημοτική. Ἐμεῖς ξεριζώνοντας αὐτὴ τὴ γλῶσσα ξεχαρβαλώναμε τὸν πνευματικὸ καὶ μ' αὐτὸν ὅλο τὸν ψυχικὸ κόσμο τοῦ νεοέλληνα. Ἀποτέλεσμα: μᾶς τὸ δίνει ἡ ἐκατόχρονη ἱστορία μας. "Ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς ῥάτσας μας βγήκαν ἐντονα στὸ προσκήνιο: ὁ ἀψικορισμός, ὁ φιλοπρωτισμός, ἡ ἀμάθεια, ἡ ἔπαρση, ὁ τσαπατσουλισμός, ὁ ὠχαδερφισμός. Ἐνῶ τὰ προτερήματά μας ἢ χαντακώθηκαν ἢ ἔμειναν ἀκαλλιέργητα καὶ ἀσυστηματοποίητα. Ἐτσι δειχτήκαμε ἀνίκανοι ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου νὰ πραγματοποιήσουμε ἐκεῖνο πὸ ἀποτελοῦσε τὴν δικαιολογία καὶ τὸν ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τοῦ ἱστορικοῦ γλωσσικοῦ ὀλισθήματος: τὴ μεγάλη ἰδέα. Ὡς τόσο ἡ ζωὴ ἔχει τὰ δικαιώματά τῆς. Κι' ἐκεῖνο πού, ταν χθὲς δὲν μπορεί νάηαι σήμερα, ὅπως τὸ σήμερα δὲ θάηαι αὔριο. Ἡ γλῶσσα δὲν γίνεται με οὐκάζια. Ἐτσι ἡ ζωντανὴ γλῶσσα ἀπὸ τὸ τραγοῦδι, κατέκτησε τὸν πεζὸ λόγο, τὸ θέατρο, τὴν ἐφημερίδα. Κι' ἀρχινάει νὰ καταχτᾶ καὶ αὐτὴ τὴν ἐπιστήμη, πὸ ὅλοι μας ξέρουμε πόσο εἶναι συντηρητική. Ἐν δὲ ἡ εκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση ἀφηνόταν στὸ φυσιολογικὸ τῆς δρόμο, πὸ δημιουργήσε αὐτὴ ἡ δύναμη τῶν πραγμάτων, ὁ τόπος ὅσχε σήμερα καλλιερῆμένη γλῶσσα του, κι' ἡ διγλωσσία ἂν δὲ θᾶταν ἀκόμα ἀνάμνηση πάντως θὰ πλησίαζε τὰ ὅρια τῆς. Στὴ γλωσσικὴ πάλῃ ἐγιναν βέβαια ὑπερβολές. Μία τέτοια ἦταν καὶ ὁ Ψυχαρισμός. Μὰ ἡ ὑπερβολὴ του δὲν ἦταν ἀναιτιο-

λόγητη. Ἡ ἀντίδραση ἦταν ἀπονευχτική καὶ τὸ ξέσπασμα θᾶταν βίαιο. Ὁ Ψυχάρης πίστευε πὼς ἐφκίανε γλῶσσα. Τὸ λογοτεχνικὸ του ἄλλωστε ἔργο αὐτὸ τὸ σκοπὸ εἶχε. Ἴσως τὸ γλωσσικὸ του διαισθητήριο νὰ μᾶς ἔδωκε μίαν γλῶσσα πὸ μὲν νάηαι ἡ ἐξέλιξη τῆς ζωντανῆς γλῶσσας τοῦ λαοῦ, ὅστερα ἀπὸ δεκαετηρίδες. Πάντως ὁ Ψυχάρης ἦταν μίαν πνευματικὴ ἀξία. Καὶ σὰν τέτοια πρέπει νὰ τῆ σεβόμαστε. Μπορεῖ νὰ μὴν τὴν ἀποδεχόμεστε, ἀλλὰ δὲ μπορούμε νὰ τὴν ἀρνηθοῦμε. Ἐνιαία λοιπὸν γλῶσσα. Σύμφωνα. Ἄλλὰ ὄχι ὅποια θέλουμε ἐμεῖς. Μὰ κείνη πὸ μᾶς δίνει ἡ γλωσσικὴ ἱστορία κι' ἡ ἐξέλιξη τοῦ τόπου. Ἡ γλῶσσα αὐτὴ

εἶναι ρευστὴ, ἄπλαστη, ἀδούλευτη. Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ταρασσει. Θᾶβρη, ἀρκεῖ νὰ τὴν ἀφήσουμε ἐλεύθερη, τὸ γραμματικὸ, τὸ φθολογικὸ καὶ τὸ συνταχτικὸ τῆς τύπο. Οὔτε ὁ φόβος τῆς ἀγραμματοσύνης τῆς γενιᾶς μας πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχή. Ἐνας λαὸς παραστρατημένος, δὲν ξαναβρίσκει τὸ μόνον ὀρθὸ ὄργανο τῆς κάθε του ἐκφρασης, ὠρὶς θυσιές. Τὸ καλὸ πὸ θᾶ προκύψη γιὰ τὸ μελλοντικὸ πολιτισμὸ τοῦ θᾶνι τεράστιο. Καμμιᾶ ἄλλωστε εὐθύνη δὲν βαρύνει τὴ δημοτική γιὰ τὸ σημερινὸ μορφωτικὸ κατάντημά μας.

Ἄθῆνα Γενάρῆς τοῦ 1935

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ Π. ΠΑΝΑΓΟΥ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ

...Κι' ἐγδύθηκα τὰ δέντρα μου: Ροδιές, τριανταφυλλιές— καὶ στρώσανε τὰ φύλλα των, ῥικνὰ κι' ὠχροβαμμένα σιὸν ἔρμον δρόμο τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ διαβοῦν σιωπηλὲς τοῦ πόνου ἢ Μοῖρες, π' ὄδηγᾶν μπροστὰ τὰ πεπρωμένα.

Τίποτα δὲν ἀπόμεινε! Τῶν ἀηδονιῶν λαλιές π' ἀκούγονταν νὰ φέλνουνε γλυκά, ἐρωτεμένα, σωπάσανε—καὶ τὰ πουλιὰ γιὰ ξένες πιά φωνηές τραβοῦν γοργὰ ἀπ' τὸ βορρῆ σκληρὰ κυνηγημένα.

Μόνον ἡ νύχτα τοῦ χινόπωρου, σὰν ὅλες τῆς παληές, ἀργεῖ ν' ἀπλώση γύρωθε, βαρειὰ, γαληνεμένα τῶν σκοταδιῶν τὰ σύγνεφα· τοῦ θάνατου σκιές θολές

ἀπάνω στῆς ῥοδιές, στῆς ἔρμες τριανταφυλλιές, νὰ μοῦ σφαλίση στοργικὰ τὰ μάτια τὰ θλιμμένα, ὦ δίχως φῶς, ἡ ὄρες μου, πὼς θᾶνε πιά καλές...

ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙ

του κ. ΑΠ. ΒΟΓΙΑΤΖΗ

ΓΙΑ τὴν Ἐπαρχία ὑπάρχει πάντοτε μιὰ προκατάληψη. Ὅτι εἶναι Ἐπαρχιώτικο εἶνε κατώτερο. Ἡ Ἐπαρχία θεωρεῖται ὅτι δὲν ἔχει διανοήσι. Ἡ πρωτεύουσα εἶνε κείνη πού βρίσκεται πάντοτε στή πρώτη γραμμῆ. Ἀπ' αὐτὴ παίρνει τὰ φῶτα τῆς Ἐπαρχίας. Ἡ διάκρισι αὐτὴ δὲν εἶνε οὔτε τυχαία, οὔτε ἀδικαιολόγητη. Ὁ πνευματικός πολιτισμός, ἐκεῖνο πού λέμε κουλτούρα ἀναπτύσσεται ἀνάλογα μετὸ Ἐθνικὸ πολιτισμὸ (στρουκτούρα). Στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα ἀναπτύχθηκε καὶ συσσωρεύθηκεν ὁ νεότερος τεχνικός πολιτισμὸς κατὰ λογικὴ δὲ συνέπεια σ' αὐτὰ μπορούσε νὰ καλλιεργηθῆ πιὸ πολὺ καὶ ὁ πνευματικὸς πολιτισμὸς. Καὶ κατ' ἄλλο ἀκόμη. Στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα ἡ ἀνάπτυξι τῆς βιομηχανίας, ἡ ἐξέλεξι τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας δίνουν τὴν ὑπεραξία τῆς παραγωγῆς τὰ ὑλικά μέσα δηλὰ δὴ νὰ καλλιεργηθῆ ὁ πνευματικὸς πολιτισμὸς. Ἐνῶ στὰ χωριά ὅπου ἐπικρατεῖ ἀκόμα μιὰ κατώτερη μορφή οἰκονομίας, ὅπου ἡ ἐξέλεξι τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς δὲν κυριάρχησε σ' αὐτήν, ἐκεῖ λείπουν τὰ μέσα γιὰ μιὰ πνευματικὴ ἐκπολιτιστικὴ ἀνάπτυξι. Ἐτσι λοιπὸν καταλήξαμεν ἡ Ἐπαρχία νὰ σημαίνῃ καθυστέρησι ἐνῶ ἡ πρωτεύουσα καὶ τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα σημαίνουν πρόοδο, ἄσχετα ἂν ὁ πολιτισμὸς τοὺς αὐτοὺς ἀρχίζει νὰ πιρακαμάζῃ γιὰ λόγους ἱστορικοὺς καὶ κοινωνικοὺς. Εἰδικώτερα δὲ στὴ χώρα μας ἡ Ἀθήνα ἔχει καὶ ἱστορικὲς προϋποθέσεις πού τὴ δίνουν τὴν ὑπεροχὴ τῆς στὴ πνευματικὴ κίνησι, ἐνῶ ἄλλα κέντρα ἀστικά κι' ὅταν ἀκόμα σήμερα φαίνονται περισσότερο ἀναπτυγμένα τεχνικά, δὲν μπόρεσαν νὰ ἔχουν τὴν ἴδια πνευματικὴ ἀνάπτυξι γιὰτὶ ἡ τεχνικὴ τους ἀνάπτυξι ἔγινε σὲ

μιὰ κοινωνικὴ περίοδο ἀκατάλληλη νὰ ὑποβοηθήσῃ καὶ τὴ πλήρη πνευματικὴ τους ἀνάπτυξι. Ὡς τόσο ὁ τεχνικός πολιτισμὸς προχωρεῖ καὶ στὴν Ἐπαρχία. Σιγὰ ἄλλα σταθερὰ ἔρχεται νὰ δημιουργησῇ καινούργιες παραγωγικὲς μορφές, καινούργιες ἀνταλλακτικὲς σχέσεις καὶ ἡ μεταβολὴ αὐτῆς δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἀπήχησί τῆς καὶ στὸ πνευματικὸ μας πολιτισμὸ. Ἐπειτα εἴμεθα πιά στὴ περίοδο πού τὰ ἀποτελέσματα κάθε κοινωνικῆς προόδου δὲν περιορίζονται σὲ ὀρισμένη περιφέρεια παρὰ ἀντανάκλουν τόσο μακρὰ πού πολλές φορές φαίνεται ἀπίστευτη μιὰ τέτοια συσχέτισι καὶ ἀλληλουχία. Ἡ ἀνάπτυξι τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τῶν ἀνταλλακτικῶν σχέσεων ἀναγκάζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ παρακολουθοῦν τὰ ζητήματα καὶ τῆς πικρῆς χώρας καὶ μιὰ τεχνικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξι πού ἔγινε σ' αὐτὴ τοὺς ἀναγκάζει νὰ ἀναζητήσουν ἀνάλογη προσαρμογῆ.

Ἐτσι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπαρχία παρουσιάζει κάπου — κάπου καὶ ἐκδηλώσεις πνευματικῶν πολιτισμῶν. Ἀργὸς ὁ ρυθμὸς καὶ δύσκολη ἡ ἀνάπτυξι τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ μὰ σίγουρη γιὰτὶ στηρίζεται στὴν ἀνάγκη πού νοιώθει ἡ καθυστέρημένη τεχνικὰ καὶ πνευματικὰ Ἐπαρχία νὰ μπῆ κι' αὐτὴ στὸ κανάλι τῆς συγχρόνου κοινωνικῆς ἐξελίξεως. Ἐτσι ἀκοῦμε λαϊκὲς βιβλιοθήκες πνευματικὴ κίνησι μιὰ σοβαρὴ πνευματικὴ προσπάθεια γενικά σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τοῦ πνευματικῶν πολιτισμοῦ ὅσο κι' ἂν βρίσκεται ἀκόμα στὰ πρῶτα τῆς βήματα. Ἡ ἐποχὴ πού ἐκδηλώνεται ἡ διάθεσι αὐτὴ καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαρχίας νὰ ἀναπτύξῃ κάποιον πνευματικὸν πολιτισμὸν δὲν ἐξασφαλίζει καὶ πολὺ κατὰλληλες προϋποθέσεις γιὰ μιὰ ἐπιτυχία. Καὶ θὰ χρειασθῆ τεράστια πάλη

γιὰ νὰ ἐπιβληθοῦν στὴ κίνησι αὐτὴ ἡ ἀληθινὰ προοδευτικὲς δυνάμεις τῆς κοινωνίας ἡ μόνες ἱκανὲς νὰ δημιουργήσουν μιὰ σύγχρονη κουλτούρα. Ἡ δυνάμεις αὐτὲς ὅσο προχωρεῖ ἡ τεχνικὴ πρόοδος τόσο πιὸ πολλές πιθανότητες θὰ ἔχουν γιὰ τὴ τελικὴ ἐπιτυχία. Αὐτὸ δὲ σὲ συνδυασμὸ πάντοτε μετὸν ἀνοδο τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῶν λαϊκῶν μαζῶν σὲ διεθνή κλίμακα. Ἡ ἀστική τάξι πού δημιούργησε τὸ σημερινὸ πνευματικὸν πολιτισμὸν στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα δὲν πρόλαβε καὶ δὲν ἔχει ἴσως στὸν τόπο μας τὴν προϋπόθεσι νὰ τὸν δημιουργήσῃ κι' ἐδῶ ἀπάνω στὸ ἴδιο μοτίβο. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ σημερινὸ Κράτος τόσο δειλὰ ἐκφράζει κάπου — κάπου τὴν ἀνάγκη αὐτὴ τῶν Ἐπαρχιῶν ἄλλοτε μετὸ νόμο γιὰ τὴν ἴδρυσι μουσείων πόλεων κι' ἄλλοτε μετὸ νόμο γιὰ τὴν ἴδρυσι ἡ τὴν ἐνίσχυσι τῶν λαϊκῶν βιβλιοθηκῶν ἐκ μέρους τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

Ἡ πνευματικὴ κίνησι λοιπὸν τῶν Ἐπαρχιῶν παίρνει πιὸ μεγάλη σημασία μετὸ τὴ διαπίστωσι ὅτι ἐκ τῶν ἄνω δὲν ὑπάρχουν καὶ πολλὲς προϋποθέσεις νὰ γίνῃ κατ' ἄλλο. Ἡ προοδευτικὲς κοινωνικὲς δυνάμεις πρέπει νὰ συντονίσουν τὴ δράσι τους γιὰ μιὰ πνευματικὴ καλλιτέρευσι. Ἡ δυσκολία εἶνε πῶς θὰ ξεχωρίσουμε τὲς δυνάμεις αὐτὲς ἀπὸ τὸ σνομπισμὸ μερικῶν πού δὲν νοιώθουν τὴ πνευματικὴ κίνησι σὰν ἐσωτερικὴ ἀνάγκη καὶ κοινωνικὴ ὑποχρέωσι. Αὐτὴ ὅμως τὴ δουλειὰ πρέπει νὰ κάνουν τὰ πιὸ ἐξελιγμένα κοινωνικά στοιχεῖα καὶ νὰ τοὺς παραμερίσουν δίνοντας τὶ δικὲς τους κατευθύνσεις μέσα στὸ προοδευτικὸν κανάλι τῆς ἱστορίας. Δύσκολη δουλειὰ μὰ ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐπιτυχία.

Ὅπως καὶ νᾶνε ἡ ἐκδήλωσι τῶν φίλων διανοουμένων τῆς Λαρίσης μετὸ τὴ πνευματικὴ προσπάθεια πού ἀρχισαν σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα ἔρχεται στὸ καιρὸ τῆς. Ἰδιαίτερα ἡ ἔκδοσι τοῦ περιοδικοῦ μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ σὰν μέσο ἐπικοινωνίας παρόμοιων τάσεων κάθε ἐπαρχίας. Χωρὶς μ' αὐτὸ νὰ χωρίζουμε τὴ πνευματικὴ κίνησι σὲ ἐπαρχιακὴ καὶ πρω-

τευουσιάνικη. Ὁ πρωτευουσιάνικος πολιτισμὸς μετὸ τὲς ὑπάρχουσες κοινωνικὲς συνθήκες δὲν βρίσκει τὴν ἀντανάκλασί του στὸ Λαὸ καὶ τῆς πρωτεύουσῆς καὶ τῶν ἐπαρχιῶν. Ὅπως καὶ μιὰ ἐπαρχιακὴ πνευματικὴ ἀνάπτυξι μπορεῖ νὰ εἶνε στήρα ὅταν δὲν τοποθετεῖται στὸ προοδευτικὸν κανάλι τῆς ἱστορίας καὶ οἰκτρὰ ἀπομίμησι μᾶς ξεθωριασμένης μορφῆς πολιτισμοῦ. Ἄς ἀφήσωμε λοιπὸν αὐτὸ τὸ χωρισμὸ δὲν ἔχει καμμιά σοβαρὴ κοινωνικὴ βάσι. Ἄλλη πρέπει νὰ εἶνε ἡ διάκρισι τοῦ πολιτισμοῦ πού καλούμεθα νὰ κάνουμε. Θὰ εἶνε προσπάθεια νὰ γλυτώσουμε ἀπ' τὸ κατήφορο καὶ νὰ ἀναζωογονήσωμε γηρασμένους μορφὲς πνευματικῶν πολιτισμῶν δουλειὰ μετὸ ἐξησφαλισμένη τὴν ἀποτυχία ἡ θὰ εἶνε προσπάθεια νὰ πάρουμε ἀπὸ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν τὲς δημιουργικὲς ἐκπολιτιστικὲς δυνάμεις γιὰ νὰ τὲς τοποθετήσωμε στὲς σύγχρονες κοινωνικὲς ἀνάγκες καὶ νὰ δημιουργήσωμε ἔτσι τὴ βάσι γιὰ τὴ σημερινὴ καὶ μελλοντικὴ μας πρόοδο.

Ὅλοι οἱ διανοούμενοι ἐκεῖνοι πού δὲν βάζουν τὰ πνευματικὰ σύνορα ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι τους μαζὶ πρέπει νὰ κινηθοῦν. Ὅλοι πρέπει νὰ δουλέψουμε γιὰ μιὰ πνευματικὴ ἀπολύτρωσι. Νὰ σκοπίσουμε τὴ μόρφωσι καὶ ὅλες τὲς κατακτήσεις τοῦ ἀνθρώπινου μυαλοῦ στὸ Λαὸ, στὴ μάζα πού στέκεται ἀπόμερα φοβισμένη καὶ δὲν μπορεῖ νὰ νοιώσῃ τὴν ἀληθινὴν χαρὰ τῆς ζωῆς. Καὶ τότε δουλεύοντας γιὰ μιὰ πνευματικὴ εὐτυχία τοποθετοῦμε καὶ τὸν ἑαυτὸ μας μετὸ καλλίτερο τρόπο.

(Καρδίτσα)

ΑΠ. Η. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

ΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΣΚΗΤΙΣΜΟΣ

Μη δέχεσαι τὸν ἀγοραῖο στὴν ὠμορφιά σου θαυμασμὸ
ἐσὺ ποὺ μέσ στα στήθεια σου μιὰν ὠμορφάδα κρύβεις
τέτοια ποὺ ἐξαύλωσε τῆς σάρκας μου τὸν πειρασμὸ
κι' ἐπίμονα ἀντιτάχθηκα στὶς προσταγές τῆς Ἥβης.

Στῶν ἀγοραίων τὸν συρφετὸν εἶμουν κι' ἐγὼ κάποιο καιρὸ
νούμερο δίχως βούλησι καὶ δίχως σημασία
μὰ ὡς μοῦδωσες τὸ χέρι σου νὰ μ' ὀδηγῆ τὸ τρυφερὸ
τὸ φίλησα χωρὶς καμμιά τῆς σάρκας μου ἀνταρσία.

Νικῶντας πρώτη μου φορὰ τοῦ αἵματός μου τὴν ὄρμη
παρθένα σ' ἀκολούθησα ἀγνὸς ὡσάν καὶ σένα
κι' ὀρθῶντας περήφανα τὸ νικημένο μου κορμὶ
πέρασα πρὸς τῆς ἀφνησης τ' ἀγνωστα πεπρωμένα.

ΦΑΙΔΩΝΑΣ ΜΑΚΡΗΣ

Μετάφραση ἀπ' τὸ Ρωσικὸ ΛΕΡΜΟΝΤΩΦ

Θ Α Λ Α Σ Σ Ε Σ

Λένε πὼς ἡ θάλασσα κρύβει μυστικὰ
μέσα στ' ἀχαλίνωτα γαλανὰ τῆς πλάτη.
Ξέρω κάποια θάλασσα ποὺ ἀρμονικὰ
κυματίζει δῶ καὶ κεῖ μιὰ γλυκειὰν ἀπάτη....

Λένε πὼς τὰ κύματα κρύβουν θησαυροὺς,
ξωτικά καὶ πολιτεῖες μέσα στὸ ὕφαντό τους!
Γνώρισαν τὰ κύματα τόσους τολμηροὺς
ποὺ τὸ χιλιοδιάβασαν κάθε μυστικὸ τους..

Μὰ ἡ δική μου ἡ θάλασσα: σφίγγα γαλανὴ
μέσ' τὴν τρικυμιά της, μὰ καὶ στὴ γαλήνη
τὴν ἀβεβαιότητα κρύβει τὴν τρανή,
γι' ἄλμπουρο μονάχ' αὐτὴν φειδωλὰ μοῦ δίνει

Τάχα δὲν εἶν- θάλασσα κόρη μου ἀκριβὴ
τὰ γλαυκὰ τὰ μάτια σου κι' ἄλμπουρο ἡ
[ἀπάτη;
Δύτη μ' ἄλυσσόδεσες, κρύφιο ἐρευνητὴ
κι' ὄλο βρίσκω μυστικὰ, μὰ ὄλο μένει κάτι!..

Μεταφραστὴς ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΗΛΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΕΣ ΠΟΥ ΧΑΘΗΚΑΝ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΜΑΜΕΛΛΗΣ

...«ΠΕΡ' ΑΠ' Τ' ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ»

ΕΙΝΑΙ τὸ πένθος βαρὺ κι' ὁ
χαμὸς πικρὸς γιὰ τὰ ἔλλη-
νικὰ γράμματα. Ὁ ποιητὴς
Μαμέλλης, ὁ ἄφοβος περιηγητὴς
τοῦ ἀπείρου καὶ τῆς ἀνθρώπινης
ψυχῆς ἀγναντευτῆς, δὲν εἶναι ζων-
τανὸς πιά. Πλανιέται τώρα στὰ
σοβαρὰ σὲ κόσμους ἀλαργινούς
καὶ σκοτεινοὺς. Τοὺς κόσμους ποὺ
φαντάστηκε κι' εἶδε μοναχὰ αὐτὸς
«μ' ἀνοιχτὰ κι' ἄγρυπνα τὰ μάτια
τῆς ψυχῆς του», μ' ἓνα μυστήριον
τρόπο ὀράσεως ποὺ σπανίζει σὲ
πολλοὺς ποιητὲς μας. Λέει...

«Τὰ οὐράνια βύθη ἰχνεύοντας
ὀρθρίζει—νοσταλγικὰ ἢ καρδιὰ
μου.»

Τὸ ἔργο τοῦ μακαρίτη εἶναι τὸ
κατακάθι αἰσθήματος λεπτοῦ, βα-
θειοῦ στοχασμοῦ καὶ ὀράσεως.
Πρὸ παντὸς ὀράσεως. Στὴ τελευ-
ταία συλλογὴ του, «Πέρ' ἀπ' τ' ἀν-
θρώπινα» ὁ στοχαστικὸς ποιητὴς,
ποὺ στερήθηκε τὸ φῶς τῶν ματιῶν
του, σὰν κάτι ποὺ τὸν λύτρωσε ἀπ'
τοῦ κόσμου τῆς βρωμιῆς καὶ τὶς ἀ-
σχήμες, μὰς φέγγει μὲ τὸ φῶς ποὺ
πλημμυρίζει τὴ ψυχὴ του· τὸ φῶς
τοῦτο γιὰ μὰς εἶναι ὀρατό. Γι'
αὐτὸν εἶναι φάρος ποὺ τὸν σιγον-
τάρει σὲ ταξειδία ἀέρινα στὰ σί-
γουρα. Μπροστὰ τὸ φῶς καὶ πίσω
ὁ Μαμέλλης. Εἶναι τὸ ἄστρο ποὺ
τὸν ὀδηγεῖ σὲ κόσμους ὑπαρχτοὺς
καὶ ἀερένιους μαζύ. Τότε ὁ ποιη-
τὴς πέρνει τὴ παλέττα καὶ τὸ πι-
νέλλο καὶ ζωγραφίζει. Τὰ μοτίβα
τοῦ εἶναι φιλικὰ, γνώριμα: Τῆς φύ-
σης τὰ φαινόμενα τοῦ κουβεντιά-
ζουν· παίζει μὲ τὸ χρῶμα καὶ τὰ ἰ-

σκιώματα· χαίρεται τὴ λάμψη καὶ
τὴ σκοτεινιά, τὸ φῶς καὶ τὶς φωνές.

Αὐτὸ ποὺ βλέπει εἶναι ἀπ' τὰ ἄ-
γραφα. Ἡμεῖς δὲ βλέπουμε γρῶ
ἀπ' αὐτά. Μὰ τί; Τόλμησε κανέ-
νας ἀπὸ μὰς νὰ περπατήσῃ ὄλο τὸ
γῆϊνο ντουιᾶ, νὰ φτάσῃ τὰ σύνορα
τῆς γῆς τὰ ὀρατὰ καὶ ὑπαρχτὰ—
τόλμησε νὰ γκρεμιστῆ στοὺς κό-
σμους τοὺς αἰθέριους, τοὺς ξωτι-
κοὺς καὶ τοὺς παραμυθένιους;
Μπᾶ.

«Ὁ Μαμέλλης τὸ τόλμησε...
...ἴση καὶ μεῖς τραβούσαμε γραμμὴ
μέσα ἀπὸ χόρτα
παρθένα, πυκνοφύτρωτα.»

Καὶ ὁ ποιητὴς προχωρεῖ. Εἶναι
τώρα ἐκεῖ ποὺ δὲν πάτησε πόδι
ἀνθρωπινό. Ἡ ἐρημιὰ εἶναι τρομα-
χτικὴ καὶ τὸ σκοτάδι πηχτὸ ἐκεῖ
ποῦ:

«Πιά δὲν γκροικῶ τὰ μοιρολόγια
ἀπ' τὰ κλαδιά
μηδὲ τὸν κρύφιο μυροφόρο ἀνασα-
(σμὸ
τῶν ἀγριολούλουδων)».

Ἄλλὰ δὲν φοβᾶται. Μέσα στὴ
μοναξιά καὶ τὴ σιωπὴ θέλει νὰ ξε-
διαλύνη τὸ αἰώνιο αἶνιγμα. Στὸ
τέλος κάτι φωτίζει δίπλα του καὶ
ξεγελιέται ἡ φοβερὴ του ἀπορία...

«Νάτος!
ὦ νάτος! Εἶνε κειός!
τοῦ κόσμου ὁ χαλαστὴς καὶ ξεχα-
(στὴς μου
ὁ κρύος τῆς ψυχῆς μου ἀγναντευ-
(τῆς)».

Εἶναι ὁ χάρος ποὺ ξεφυτρώνει
κάτω ἀπὸ τὰ ρουθούνια τοῦ ποιη-

τή. Νά μιὰ εὐκαιρία νὰ λύση ὁ ποιητής τὸ τρομαχτικὸ τῆς κοσμογονίας ἐρωτηματικὸ. Πέρνει τὸ χάρο γιὰ σύντροφο. Κατρακυλοῦν οἱ δύο τους μέσα σ' ἀβύσσους καὶ κόσμους πισσοσκότεινους. Νά κ' ἡ ἀνθρώπινες ψυχές! Νά κ' ἡ φρίκη—ἡ Δαντική φρίκη—τῆς κολάσεως...

Ὁ ποιητὴς τώρα σὰ νὰ φοβᾶται. Τὰ γόνατά του τρέμουν καὶ πέρνει ἀνάσσα δίχως ῥυθμό... Μὰ τὰ γόνατα δὲν λυγίζουν. Εἶναι ἡ φρίκη τρομερὴ κ' ἡ ὑποψία δύσκολη. Καὶ τότε ὁ ἀνθρωπινὸς μαζὶ καὶ αἰθέριος Μαμέλλης σταματᾷ. Ἀναρωτιέται...

«Ἄν θᾶβγω δῶθε ζωντανὸς
θᾶν ἔργο τοῦ Ὁποιοῦ μ' ἔφερε,
πού μόνος ξέρει ἄν φτάνοντας

ἐκεῖ, νὰ πάω ποῦ καρτερῶ
θᾶβγω λειψός, ἢ ἀκέρειος!»

Θέλει νὰ ξεσκεπάση τὸ μυστικὸ. Ποιὸς εἶναι ὁ Θεός; Εἶναι μορφὴ φωτεινὴ γιὰ σκοτεινὴ; Μά...

Τὸν περίπατο αὐτὸν τὸν ἔκανε κᾶμποσες ἡμέρες πρὶν ὁ Μαμέλλης γιὰ στερνὴ φορὰ. Μιὰ ἡμέρα ἔτσι πάλι ξαναπέταξε ψηλά. Ἐκτοτε δὲν ξαναγύρισε. Ἴσως προτίμησε νὰ μείνῃ στὸν κόσμο τὸν ἀερένιο κ' ἄλαργινό, πού τὸν νοσταλγεῖ μὲ τόσο μυστικισμό μέσα στὰ κομψά του σονέττα... Ὑστερα ὁ κόσμος τοῦτος ὁ ἀλαργινὸς καὶ ἀερένιος μαζὶ—μπορεῖ—νὰ κρύβῃ κ' ἀγνότερες χαρές.

Θᾶνος Κλώνης

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ἡ ΚΟΡΗ ΕΚΔΙΚΗΘΗΚΕ..

τοῦ κ. ΚΩΣΤΑ ΣΟΥΡΛΑ

Ακου πῶς βογγᾶνε τῆς σπηλιᾶς οἱ θόλοι! Ὁ γηρασμένος πλάτανος μὲ τὰ πλατεῖά του κίτρινα φύλλα, κίτρινα γιὰ τᾶκαψε τὸ χτύπημα τοῦ χινοπωρινοῦ ἀγέρα, καὶ τὰ περόνιασε τῆς χινοπωρινῆς πάχνης ἢ σκληρᾶδα, ὁ γηρασμένος πλάτανος βλέποντας τὴ φυλλωσιά του ἀγάλι-ἀγάλι νὰ σκορπίζεται, σκούζει καὶ δέρονται καὶ χτυπᾷ τὰ κλωνιά του στὶς πέτρες τῆς σπηλιᾶς!

Κάτου ἀπὸ τὸν πλάτανο, ἡ βρούση, πού στὸ γάργαρο νερὸ τῆς τόσο δροσίστηκαν διαβάτες, στάζει τώρα σταλιά-σταλιά σὺν νὰ κλαίῃ κάποιον κακὸ καὶ τὰ δάκρυά της πέφτουν χοντρά καὶ παγώνουν μὲς στὴν ἀπέραντη παγωνιά καὶ κρουσταλάζουν.

Ἄπ' τὰ βᾶθη τῆς σπηλιᾶς ἀκούγον-

ταν ἀγγομαχητά, σὺν ἀπὸ πληγωμένο θεοῖο. Μέσα στὰ βᾶθη καὶ πάνον σὲ κρεβάτι χρυσαφένιο, στρωμένο μὲ μιλωτές, κοίτεται ἄρρωστη βαρεῖα—τοῦ θανατᾶ πού λέν—μιὰ νεοαῖδα καὶ βογγᾷ μὲ φωνὴ τραχειά, λὲς καὶ τὸ στόμα, πού τὴν βγάζει, δὲν εἶναι ἐκεῖνο πού, σᾶλλους καιροὺς πρὸ ὁμορφους, γλυκοτραγουδοῦσε τοὺς περὶ ἀπαλοὺς σκοπούς.

Τὰ περασμένα κάλλη τῆς νεοαῖδας, ξεσκισμένα ἀπ' τὸν πόνο καὶ τῆς λύπης τὰ νύχια. Τὸ πρόσωπό της βαμμένο μὲ τῆς χολῆς τὸ χεῶμα!

Ἀνοίγοντας τότε τότε τὰ σβρασμένα μάτια ἢ νεοαῖδα μονολογοῦσε:

—«Ἄσπλαχνε πού μὲ πλάνεψες! Κατάρτα καὶ ἀνάθεμα πάντα νὰ σὲ βαροῖνῃ. Μὲ τύλιξες στὰ δίχτυα σου καὶ μέσους

κοντὰ σου, κ' ἀφοῦ μὲ ἀποκοίμισες, μὲ ψεύτικο νανούρισμα, ἐχόρτασες τὰ κάλλη μου, κῦστερα μ' ἀπαράτησες καὶ ἔφυγες μακριά, κρύβοντας μὲς στὴν ἄσπλαχνη καὶ τὴ στεγνὴ καρδιά σου, μονάχα λησιμονιά! Τώρα σὲ ἄλλης ἀγκαλιά, θὰ γέρνης νὰ χορτάσης τὸ ἐρωτικὸ μεθύσι. Ἄσπλαχνε! Πού παράτησες, τὴ μάννα τοῦ παιδιοῦ σου, κατάρτα, σὺν φεῖδι πολυκέφαλο, πάντοτε νὰ σὲ σφίγγῃ.»

Πιὸ πέρα βουβή, σὺν ψᾶρι, ἔστεκε ἡ κόρη τῆς νεοαῖδας. Τὰ μαῦρα της τὰ μάτια, πού εἶδαν δέκα φορές τὸ Μάη, δακρῦζαν ἀντικρῦζοντας τὸν πόνο τῆς μητέρας.

Τὰ ὀλόξανθά της τὰ μαλλιά, ἀταίριαστα, λυμένα, ἐχύνονταν στοὺς ὤμους της. Μὲς στ' ἄγουρα στηθάκια της, χτυποῦσε μιὰ καρδιά, πού συμπονοῦσε ἀληθινὰ στὸν πόνο τῆς μητέρας.

Σὲ μιὰ στιγμή ἢ ἄρρωστη, ἀνοίγοντας τὰ μάτια σηκώθηκε ἀνακάθισε στοῦ κρεβατιοῦ τὴν ἄκρη, ἄπλωσε τὰ χέρια της—σκελετωμένα χέρια—ἄρπαξε τὴν κόρη της, τὴν ἔσυρε κοντὰ της, κ' ἄρχισε ἔτσι νὰ μιλῇ.

—«Κόρη, ποῦσαι γέννημα τῆς φλόγας τοῦ κορμιοῦ μου, ἄκουσε τούτῃ τὴ στερνὴ, τὴ μητρικὴ μου θέληση. Ἐκεῖ πού θὰ τρέχης ἔρημη, ἀπὸ μάννα καὶ πατέρα, στὸν κόσμο μέσα τὸν κάθε ἄντρα, πού θὰ βρεθῇ στὸ δρόμο σου μπροστά, ξελόγιασε μικρούλα μου, κ' ἀφ' οὗ τοῦ πάρης τὰ μυαλά—μὲ τσαχπινιὲς καὶ μαργιολιές—κ' ἀφ' οὗ τὸν σύρηρ πίσω σου, σὺν τὸ σκυλλί, κ' ἀφ' οὗ τὸν ὄξινε σὲ γκρεμνὸ καὶ βάραθρο ἠθικό, παράτα τον ἀσυγκίνητη καὶ πήγαινε γιὰ νὰ ξεκάνης κ' ἄλλους. Ἔτσι ἡ ψυχὴ τῆς μάννας σου θὲ ναῦρη τὴν ἐκδίκηση καὶ θᾶναι ἀλαφρότερο τὸ χῶμα πού θὰ σκεπάζῃ τὸ ἄψυχο κορμὶ της!

Ἄκουσε κόρη μου καλή: Τὰ κάλλη πού σοῦ ἔδωκα, τὴν ὁμορφιά τὴν τόση, νὰ τᾶχης ὅπλα νὰ μπορῆς τὴν μάννα νὰ ἐκδικήσης. Μὴν τὰ προδώσης κόρη μου, γιὰ τῆς μάννας ἢ ὀργὴ τῆς μάννας ἢ κατάρτα θὰ τρέχῃ πάντα πίσω σου, σὺν φάντασμα, ὅπου σταθῆς κ' ὅπου βρε-

θῆς παιδί μου! Θέλω νὰ κάψης ἀντροικὲς καρδιές, ὅπως κάψαν τὴ δική μου!»

Εἶπε· ἐστήλωσε τὰ μάτια της: μισᾶνοιξε δυὸ-τρεῖς φορές τὸ στόμα κ' ἀπολιθώθηκε—ὅ,τι ἦτανε μέσα της ἄλλο, πνευματικὸ φτερούγιζε—ἔνα κουφάρι ἀπόμεινε πάνον στὸ χρυσὸ κρεβάτι.

Ἡ κόρη παντέρρημη βρέθηκε στὰ τρίστρατα. Τὰ χρόνια κυλλοῦσαν. Στὸ τέλος καταστάλαξε νὰ γίνῃ μιὰ ἀπὸ κείνες τίς γυναῖκες πού σκοροποῦν τριγύρω σταλλαγματιεὲς προσκαιριεὲς ἡδονικῆς χαρᾶς, γιὰ νὰ κλέψουν ἀπὸ τὸν ἄντρα γιὰ πάντα τὴν ψυχικὴ γαλήνη.

Ἡ κόρη ἐκδικεῖται τὴ μάννα.

Λάρισα

ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΡΛΑΣ

ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΦΛΟΓΕΣ

Ἄπάνω στὸ τραπέζι τὸ κερί μου μεσ' στὴν ψυχρὴ τὴν κάμαρὶ μου, σιγοκαίει θαμπὰ—μυστηριακά, φέγγει γλυκὰ καὶ μελαγχολικά.

Ἡ φλόγα του ἢ γαλάζια πλημμυρίζει τὴν πληχτικὴ μου κάμαρὶ ἀπαλά κ' ἔξω ἀρηά—ἀρηά καὶ σιγαλά, μονότονα κ' ἀγάλια ψιχαλίζει.

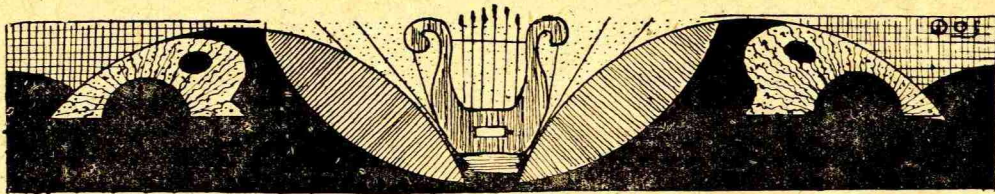
Κ' ἡ λάμπη του ἢ ἄτονη ἀργοπέφτει πάνω στοῦ τοίχου τὸν παλῆ καθρέφτη καὶ βλέπω μέσα ἐκεῖ, θαρρῶ, φαντάσματα Βλέπω σὺν σ' ὄνειρο παλάτια καὶ Χαλάσματα!

Ἐξω ἀργοπαίξει κάποιον μοιρολόι μονότονο ψιχάλισμα κ' ἀργό, χτυπάει ρυθμικά καὶ τὸ ρολοῖ, κ' ἐγὼ θμιμμένος κάτι νοσταλγῶ...

Ναί! Κάτι νοσταλγῶ ποῦν' περασμένο καὶ τὸ κερί μου σώνεται καὶ σβεῖ... Μάταια γιὰ νᾶρη τὸ προσμένο μάταια κ' ἀπὸ μπρὸς μου νὰ διαβῇ.

Κ. ΚΟΚΟΡΟΒΙΤΣ

(Ἄπ' τὴ συλλογὴ του
«Ὁ κύκλος τῶν Ἀντιθέσεων»)

Η ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΠΝΕΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΤΟ «ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΛΕΥΚΩΜΑ»

Ἡ Ἱστορική καὶ Λαογραφική Ἐταιρεία τῶν Θεσσαλῶν ἀπεφάσισε τὴν ἔκδοση ἑνὸς Πανθεσσαλικοῦ Λευκώματος στό ὁποῖο νά περιληφθοῦν τὰ ὀνόματα καί ἡ φωτογραφίες ὄλων ἐκείνων πού πάσχισαν γιά τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Θεσσαλίας. Τὸ λεύκωμα θά κυκλοφορήσῃ στὰ τέλη τοῦ Ἀπρίλη, ὅτε ἔχουν ὀρισθῆ καί ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκονταετηρίδας.

Η «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ»

Ἡ ἴδια ἑταιρεία ἔχει προκηρύξει διαγωνισμό γιά τὴ συγγραφή ἑνὸς τοῦ 1935 Ἱστορίας τῆς Θεσσαλίας. Στὸ συγγραφέα πού θά παρουσιάσῃ τὸ καλύτερο ἔργο θά δοθῆ γιά ἔπαθλο 50 χιλιάδες δραχμῆς.

ΚΑΡΔΙΤΣΑ

— Τὸ δραστήριο Σωματεῖο «Ἀθηνᾶ» ἀπεφάσισε νά καλέσῃ τὸν καθηγητὴ τῆς Φιλοσοφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης κ. Θεοδωρίδη γιά νά δώσῃ μιὰ διάλεξη.

— Στις 13 τοῦ Γενάρη δόθηκε εἰς τὴν «Ἄρνη» παράσταση ὑπὸ τοῦ παιδικοῦ θεάτρου τῆς Λαϊκῆς Βιβλιοθήκης. Παίχθηκε μὲ ἐπιτυχία ἡ ὀπερεττούλα τοῦ κ. Ζ. Παπαμιχαλοπούλου «Χρυσὴ Νεράϊδα».

ΒΟΛΟΣ

— Στις 12 τοῦ Γενάρη ὁ γνωστός γλωσσολόγος καί καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ν. Τριανταφυλλίδης ἔδωσε στὴν αἴθουσα τοῦ Κέντρου Κοινωνίας ἐνδιαφέρουσα διάλεξη μὲ θέμα: «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καί ἡ Δημοτικὴ ἀπὸ ἐκπαιδευτικῆς κυρίως ἀπόψεως».

— Μιὰ ομάδα φωτισμένων δασκάλων καί παιδαγωγῶν ἀπεφάσισε τὴν ἔκδοση δεκαπενθημέρου περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἐκπαιδευτικὰ Χρονικὰ Μαγνησίας». Τὸ περιοδικὸ θά πραγματεύεται ἐπισημονικὰ τὰ ἀπασχολοῦντα τὸν ἐκπαιδευτικὸ κόσμον ζωντανὰ προβλήματα.

— Τὸ νέο συμβούλιο τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν ἀπήρτισαν οἱ κ. κ. Νίκος Παζαρόπουλος Πρόεδρος, Σταμ. Δελακῶστος Γενικὸς Γραμματεὺς, Γιάννης Μαμάκης Ταμίας καί Φαίδων Μακρῆς Ἐφορος.

— Ἡ πρώτη συμφωνικὴ Συναυλία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀδείου Βόλου

Μπρὸς σὲ πυκνὸ ἀκροατήριον, δόθηκε τὴν Κυριακὴ 20 τοῦ Γενάρη, ἡ πρώτη συμφωνικὴ συναυλία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀδείου Βόλου.

Στὸ πρόγραμμα ὀρχηστρικοῦς ἐκτελέσεις 1) Ἡ ἀπαγωγή ἀπὸ τὸ Σεράγι (εἰσαγωγή) Μότσαρτ, 2) Ἡ Ἡμιτελής Συμφωνία τοῦ Σοῦμπερτ, 3) Ντουέττα καί

Τρίο Σοῦμπερτ, 4) Γαμήλιο Ἐμβατήριον (Δόεγκριν) Βάγνερ, 5) Θριαμβευτικὸ Μᾶρος (Ταγγῶνζερ) Βάγνερ, 6 & 7). Τραγοῦδι ἡ Δις Μαίρη Ἀσιακῶν δραματικὴ ὑψίφωνος τῆς Μουσικῆς Ἀκαδημίας τῆς Βιέννης. Ἡ Λύπη τῆς Μανὸν (Μασσενὲ) καί τὸ Τραγοῦδι τοῦ Σολβέζ (ἀπὸ τὸ Περ—Γκύντ) τοῦ Γκρήκ.

Σοβαρὲς προσπάθειες γιά τὴν καθιέρωση τῶν συμφωνικῶν συναυλιῶν, τώρα καί τρία χρόνια, ἔγιναν ἰδιαίτερα ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Ὀδεῖο Βόλου, τὸ ὁποῖο, συγκεντρῶνει στοὺς κόλπους του, μαζί μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτες του, κ. κ. Βασ. Κόντη, Κική Κόντη, Σπύρο Μάγγο, (φλάουτο) Ντὶ Τζιάκομο (τσέλο) ἕνα προχωρημένον μαθητικὸ σύνολο, ἱκανὸ καί γιά τὶς πιὸ δύσκολες μουσικῆς ἐχτελέσεις.

Ἡ προσπάθειες αὐτὲς γιά φέτος εἶχανε πιὸ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Κι' εἶτι κατόπιν ἐξασφαλίσανε ἐνὸς σημαντικοῦ ἀριθμοῦ συνδρομητῶν, τὸ βολιαιτικὸ φιλόμουσο κοινόν, ἔξω ἀπὸ τὶς ἑκτακτες συναυλίες τῶν διαβαταρίων καλλιτεχνῶν, ὑπολογίζει θετικὰ πλέον σὲ 4 συμφωνικῆς συναυλίες τὶς ὁποῖες ἀνήγγειλε γιά τὸ μουσικὸ 1935 τὸ ἔδω Ἑλλ. Ὀδεῖο.

Ἡ πρώτη τῶν συναυλιῶν, δόθηκε μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία, ἀπὸ ἕνα ὀρχηστρικὸ σύνολο 25 ἐχτελεστῶν, ἀξίζει δὲ νά ἐξαρθῆ ὅλος ἰδιαίτερα ἡ φροντισμένη, καί ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀφογῆ ἐχτέλεση ἐνὸς δυσκόλου μουσικῶς προγράμματος, σὲ σημεῖο πού νάποτελῆ ἕναν ἀξιόλογο σταθμὸν στὰ μουσικὰ βολιώτικα χρονικά.

Τὸ ὀρχηστρικὸ αὐτὸ σύνολο, ἐνισχυμένον, ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτες τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀδείου Βόλου κυρίας καί κ. Κόντη, κ. Σπύρον Μάγγο, καί Ντὶ Τζιάκομο, τὴν παράταξη τῶν πρώτων καί δευτέρων βιολιῶν, καί μερικῶν πνευστῶν τῆς ἔδω φιλαρμονικῆς, ἀποτελεῖ ἕνα θαυμάσιον πυρῆνα, πάνω στὸν ὁποῖο, τὸ βολιώτικον φιλόμουσο κοινόν, τρέφει τὶς πιὸ βάσιμες ἐλπίδες ὅτι τὸ καθιερωθῆ κατὰ τρόπον ὀριστικόν, καί μουσικῶς ἱκανοποιητικόν γιά τὸ Βόλο.

Δ. Λ.

ΤΡΙΚΚΑΛΑ

— Ἀπὸ καιρὸ στὰ Τρίκκαλα γίνεται μιὰ ἄξια λόγου κίνηση γιά τὴ δημιουργία μιᾶς Λέσχης μετοχικῆς τῶν Διανοομένων καί Ἐπιστημόνων.

— Στις 20 περ. μην., ἀπὸ μέρος τῶν λειτουργῶν τῆς μέσης καί δημοτικῆς ἐκπαίδευσως, ἔκαμε σπουδαία διάλεξη ὁ Γυμνασιάρχης κ. Μπομπὸς μὲ θέμα «Ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα καί ἡ ὀρθογραφία τῆς».

— Ἐπίσης στις 3 τερ. μην. θά γίνῃ νέα διάλεξη ἀπ' τὸν παιδίατρο κ. Ἀλ. Κωτίκα γιά τὴν «καταπολέμηση τῆς Διφθερίτιδος».

— Μετὰ τὸ δραματικὸ θίασον τῆς κ. Μαρίκας Κοτοπούλη, πού περιόδευσε σ' ὅλη τὴ Θεσσαλία, πέρασε κι' ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα, ἔφθασε ἐκεῖ καί ἔδωσε μερικῆς παραστάσεως τὸ συγκρότημα τοῦ κ. Μπέζου «Ἄσπρη Πουλιά».

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΜΑΣ

— Τὸ ἐξώφυλλόν μας ἐφιλοτέχνησεν ὁ γνωστός Λαρισινὸς ζωγράφος κ. Ἀγίν. Ἀστεριάδης.

— Τὸ εἰς τὴν σελίδα 16 κόσμημα ὁ Θεσσαλὸς ζωγράφος κ. Δημ. Γιολδάσης, τὰ δὲ εἰς τὶς σελίδες 21, 23, 28, ὁ νεαρὸς Λαρισινὸς ζωγράφος κ. Ζήσης Τσαπράζης, πλὴν τοῦ τῆς σελίδας 36 πού εἶναι τοῦ κ. Γ. Κασπαριάν, Λαρισινοῦ νεαροῦ καλλιτέχνη.

— Ἡ ὀλοσέλιδη εἰκόνα μας παριστάνει τὸ ἱστορικὸ Μοναστήριον τοῦ «Δούσκου», τὸ ὁποῖο ἰδρύθηκε στὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνα ἀπ' τοὺς τότε Μητροπολίτας Λαρίσης Βησσαρίωνα καί Νεόφυτον, σ' ἕνα ἀπόσιτον καί μεγαλοπρεπέστατον σημεῖον τοῦ Κόζιακα τῆς Πίνδου, πού δεσπόζει ὅλης τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδας. Στὴν ἀκμὴ του τὸ μοναστήριον αὐτὸ εἶχε 366 κελιά, ἀριθμὸς πού μαρτυρεῖ τὸ μεγάλο ὄλο πού ἔπαιξε στὴν ἱστορίαν μας. Ἐχει πλούσια βιβλιοθήκη καί χειρόγραφα, πολλὰ κειμήλια, ὑπέροχες τοιχογραφίες καί ἀρχιτεκτονικὴ ποικίλων ρυθμῶν. Ὅλο τὸ συγκρότημα ἀποτελεῖ ἀπόρθητον φρούριον.

Ο ΛΑΡΙΣΙΝΟΣ ΜΗΝΑΣ

Η ΠΝΕΜΑΤΙΚΗ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

— Η Διαλέξεις του Όμιλου

Στις 13 του Γενάρη ὁ «Όμιλος Διανοουμένων καὶ Φιλοτέχνων» ἔδωκε τὴν 23η κατὰ σειράν ἀπ' τὴν ἴδρυσή του διάλεξη. Ὁ ὁμιλητὴς ἦταν ὁ γνωστὸς ποιητὴς, δικηγόρος καὶ ἐκλεχτὸς συνεργάτης τῶν «Θεσσαλικῶν Γραμμάτων» κ. Νίκος Παπᾶς ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα. Τὸ θέμα τῆς διάλεξης του ἦταν «Περὶ Φώτου Πολίτη καὶ τῆς Ἑλληνικῆς διανοήσεως».

Ἡ εὐρύχωρη αἴθουσα τοῦ Κινηματογράφου «Τιτάνια» ἀσφυκτικὰ γιόμισε ἀπὸ ἕνα πλήθος ἐκλεχτῶν διανοουμένων, λογοτεχνῶν, καλλιτεχνῶν καὶ ἐπιστημόνων. Πλεόναζε ἡ νεολαία ποὺ ἄρχισε νὰ κἀνῃ τὰ πρῶτα φτερουγίσματα τῆς ἀνώτερης σκέψης. Ἦταν καιρὸς καὶ ἡ Λάρισα ὑστερα ἀπ' τὰ Τρίκκαλα καὶ τὴν Ἀθήνα νὰ προσφέρουν τὸ φῶς τῆς εὐγνωμοσύνης τους στὸν ἀποθανόντα μεγάλο Ἑλληνα σκηνοθέτη Φῶτο Πολίτη, σὰν μιὰ παραμικρὴ ἐκδήλωση φιλολογικοῦ μνημοσύνου. Ὁ κ. Παπᾶς μὲ καταπληκτικὴ εὐφράδεια καὶ χειμαρρῶδικη παράταξη ὑψηλῶν λυρικῶν ἐξάρσεων καὶ ποιητικῶν ἐννοιῶν ἀνέπτυξε τὸ μεγάλο ρόλο τοῦ νεοέλληνα κριτικοῦ καὶ ἐμπυχωτοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου πᾶνω στὰ φλέγοντα ζητήματα τῶν

κατευθύνσεων ποὺ ἀπασχολοῦν τὴ σύγχρονη διανόηση.

— Συναυλία τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου

Στὶ 6 τοῦ Γενάρη ὁ Μουσικὸς μας Σύλλογος ἔδωκε τὴ νῆ μεγάλη του συναυλία στὴν εὐρύχωρη αἴθουσα τοῦ Κινηματοθεάτρου «Ὀλύμπια». Τὸ πλῆθος καὶ μάλιστα ἡ μεγάλες λαϊκὲς μᾶζες καταπλημυρήσανε κυριολεκτικὰ τὸ κινηματογράφον, φαινόμενο πολὺ εὐχάριστο γιὰ τὴν ἀνύψωση τῆς μουσικῆς συνείδησης τῆς πόλης μας.

Τὸ πρόγραμμα πλουσιώτατο περιλάμβανε δύο μέρη. Ἐχτελεστὲς 70 συνολικά, χορωδίας καὶ μανδολινάτας, μεταδόσανε ἀνάμεσα σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ἐνθουσιασμοῦ καὶ συναισθηματικοῦ παραληρήματος τὰ ῥίγη τῆς συγκινήσεως καὶ τῆς χαοῆς σὲ μιὰ ἀνθρώπινη μυομηκία ποὺ παλλόταν ἀπὸ τὸ κοινὸ ἐλατήριο τῆς λησμονηῆς τῆς βιοπάλης μέσα στὴ μαγικὴ κολυμπήθρα τῆς τέχνης.

Ἐχτελεστήκανε ἔργα τῶν F. Mendelson, C. Cabanti, I. Adler, C. Fracalossi, C. Donizetti, H. Ridet, C. Sartori, Ennio, καὶ τοῦ συνθέτου διευθυντοῦ τῆς χορωδίας τοῦ Συλλόγου κ. Σπ. Τσαντήλα.

— Ἡ Νυχτερινὴ Γαλλικὴ Σχολή

Τὸ τμήμα τῶν νυχτερινῶν Σχο-

λῶν ποὺ ἴδρυσεν ἀπὸ 8 μηνῶν ὁ «Όμιλος Διανοουμένων καὶ Φιλοτέχνων» περιλαμβάνει πρὸς τὸ παρὸν τὴν τριτάξιό μικτὴ Σχολὴ τῆς Γαλλικῆς Γλώσσας.

Οἱ μαθητὲς τῆς τόσο πολὺ προωδέσαν στὴ μεθοδικὴ ἐκμάθησή της, ὥστε ἀδίσταχτα μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ Σχολὴ τοῦ Ὀμίλου αὐτὴ εἶναι τὸ ἰδεωδέστερο ἐκπαιδευτικὸ ἴδρυμα τῆς πόλης μας στὴν ἐκμάθηση ξένων γλωσσῶν ποὺ χαρίζουνε πλούσια τὰ ἐφόδια στοὺς νέους ἐκείνους ποὺ προορίζονται νὰ ριχτοῦνε στὴ βιοπάλη, βέβαιον πὼς θ' ἀντικρύσουν τὴ ζωὴ μὲ ὄλες τῆς τῆς ἐναντιότητες. Καὶ τὸ σπουδαιότερο εἶνε πὼς ἡ ἐκμάθηση τῶν ξένων γλωσσῶν συντελεῖται μὲ τὸ εὐτελὲς ποσὸ τῶν 50 δραχμῶν τὸ μῆνα.

— Ἡ Ἐκδοσὴ μας

Τὸ πρῶτο τεῦχος τῶν «Θεσσαλικῶν Γραμμάτων» ὑποδεχτήκανε ὄλοι οἱ νέοι Ἑλληνες λογοτέχνες, διανοούμενοι καὶ καλλιτέχνες μὲ ἀκράτητο ἐνθουσιασμό, ὅταν κρίνουμε ἀπ' τὰ «βουνά» τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῆς ἐκλεχτῆς ὕλης ποὺ πέρνει κάθε μέρα τὸ τμήμα τῆς συντάξεως. Ἐνας εἰλικρινὴς ἐνθουσιασμός ἀπλώνει πλατεῖα τὴ ζωογόνο πνοή του, καὶ κάνει νὰ μιλάνε ἀκόμα καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν τυπογραφείων μας.

Τὸ σύνθημά μας «Τόπο στοὺς νέους» ἀναψε τὴν ἱερὴ φλόγα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς πνευματικῆς προχωρημένης νεολαίας ποὺ ἀναγκάστηκε ἕως τώρα νὰ σκύφῃ δειλὰ τὸ κεφάλι κάτω ἀπ' τοὺς καπριτσιόζους Δαλαϊλάμας τῆς «συμφεροντολογικῆς» κριτικῆς τῶν περασμένων λογοτεχνῶν, ποὺ ἂν χαράξανε μιὰ πνευματικὴ πορεία (στραβὴ ἢ σωστὴ) μᾶς εἶνε ἀδιάφορο, μέσα στὴν Ἑλληνικὴ καὶ γενικὴ διανόηση, μολαταῦτα τηροῦνε νὰ τὴ κρατήσουν μονοπωλιακὰ γιὰ λόγους εὐνοήτους, καὶ νὰ μὴν ἀφίνουμε τὴ νεα-

νικὴ ὁρμὴ νὰ τὴ συνεχίσῃ ἢ νὰ τὴ μεταρρυθμίσει...

Ὅπως προχώρησε ἡ προγραμματικὴ μας λεζάντα, πέρνει σιγά-σιγὰ τὸ γενικὸ τόνον τοῦ ξεσηκώματος τῆς Ἐπαρχίας κατὰ τῶν πνευματικῶν «μανταρινῶν» τοῦ κέντρου, ποὺ περιφρονοῦνε τὴν Ἐπαρχία, τοὺς νέους κρυμμένους πνευματικὸς θησαυροὺς, ποὺ προορίζονται νὰ συνεχίσουν μιὰ πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ παράδοση καὶ στὴν ἀνάγκη νὰ τὴν μεταρρυθμίσουν καὶ νὰ τὴν ἐξυγιάνουν.

Αὐτὸ εἶνε τὸ σύνθημά μας, καὶ μὲ βαθειὰ συγκίνηση προχωροῦμε γεμάτοι θάρρος, τόλμη, φροντίδα, μαχητικὸτητα καὶ θερμουργὸ δύναμη. Κι' αὐτὰ θὰ φανοῦν σιγά-σιγὰ ἀπὸ μῆνα σὲ μῆνα—στὴν ἀρχὴ—μὲ τὴ γοργὴ τελεοποίησή μας τόσο στὴν ἐμφάνιση ὅσο καὶ στὸ πλοῦτον τῶν πνευματικῶν προϊόντων.

Στηριζόμενα στὸ ἀπαρασάλευτον βάθος τῆς ἐξυγίασμένης ιδέας καὶ θὰ προχωρήσουμε. Ἡ νεότης στὴ ψυχὴ, μᾶς ἀκολουθεῖ.

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

— «Ἐκκλησιάξουσαι»

Ἐκδόθηκε καὶ ἐκυκλοφόρησε σ' ἀριστοτεχνικὴ μετάφραση τὸ περίφημον ἀριστούργημα τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαιότητος Ἑλληνα κωμικοῦ Ἀριστοφάνους «Αἱ Ἐκκλησιάξουσαι», ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖκὸ ἐκδοτικὸ Οἶκον Α. Πατάζουλου, μὲ πρόλογο τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Παύλου Νισβάνου.

Ἡ μετάφραση αὐτὴ ποὺ ἀφείλεται στὴ γρηθὴ πέννα τοῦ κ. Φώτου Γιοφύλλη, ἐφιλοτεχνήθηκε σὲ ἀψογὴ ἐμμετρῆ δημοτικῆ, καὶ εἶνε ἡ πιστότερη ἀπ' ὅσες ἔχουνε μέχρι σήμερα φιλοτεχνηθῆ.

Ὁ κ. Γιοφύλλης μὲ τὸ λεπτὸ καὶ ἐξυπνο πνεῦμα ποὺ τὸν διακρίνει κατ' ὄρθωσον νὰ μὴν στῆς βαθύτερες ἐννοιες τοῦ

συγγραφέα και ν' αναπαραστήση στη ζωντανή μας γλώσσα όλες τις σπαρταριστές σκηνές της αρχαίας Αθηναϊκής κοινωνικής ζωής όπως χρωματίζονται απ' το πλατύ ρεαλισμό του Αριστοφάνους, και πού άντανακλούνε ακόμα και σήμερα, κι' ίσως κι' πολύ χρόνο τις φάσεις της πάλης πού διεξάγεται μεταξύ των δύο φύλων πάνω στα ζητήματα της εξέλιξεως της κοινωνικής ζωής, και της ισότητας της κατανομής των αγαθών.

Η λεπτή σάτυρα του συγγραφέα για τα ζωτικά αυτά ζητήματα αποδόθηκε άρτια από τον κ. Γιοφύλλη, σε φρασεολογία πού όσο και να λογίζεται «έλευθεροστομία», μπόρεσε όμως να ύποτάξη το «σεμνοτυφισμό» της καθαρευούσας πού μέχρι σήμερα δέν τολμούσε να βαρέση το μαχαίρι στο «κόκκαλο» κι' έτσι ο Αριστοφάνης ούδέποτε παρουσιάζονταν στα μάτια μας ο άληθινός Αριστοφάνης. Κακότεχες παραφράσεις μεταμορφώνανε το ποιητή και θυσιάζανε τη ζωντανία του έργου στην ύποκριτική «σεμνοτυφία». Η μετάφραση του κ. Γιοφύλλη ήρθε επίκαιρα να εκλαϊκεύση τον πραγματικό Αριστοφάνη.

— Απαγγελία και Τέχνη

Με τον παραπάνω τίτλο εκδόθηκε απ' τον Οίκο Γκοβόστη, κι' εκκυκλοφόρησε μιá πρωτότυπη στο είδος της μελέτη του Καθηγητή της Δραματικής του Εθνικού Ώδειου Θεσ/νίκης κ. Γάκη Μουζενίδη. Είνε γνωστό πόσο ή απαγγελία όλομερίς προχωρεί και μπαίνει στη πνευματική και καλλιτεχνική ζωή μας και θρονιάζει κοντά της σάν ένας άπεραντος σύντροφος των ώραιων στιγμών των εξάρσεων μας. Είνε αυτούσιος ο δυνάμικος έναρθρος λόγος πού απαιτεί γνώση νόμων και κανόνων για να ζωντανέψη το πνέμα του ποιητή και να μεταδώση το πνιθήρα του καλλιτεχνικού ένθουσιασμού των πηγαίων του συναισθημάτων στο ακροατήριο. Το βιβλίο του κ. Μουζενίδη έρχεται σύγκαιρα να γεμίση ένα κενό πού δημιουργείται όλοένα με την άγνοια των κανόνων και των δυνάμειών της απαγγελίας πού σιγά-σιγά κατα-

χτά την πίστα της καλλιτεχνικής μας ζωής.

Τό έργο είνε απαραίτητο απόκτημα για τους καθηγητές, τα σχολεία, τους μαθητές και γενικά για όλο τον κόσμο των καλλιτεχνών και των σκεφτομένων.

— «Κρίσις...»

Μιά νουβέλλα μās ήρτε απ' τη Σαλονίκη. Ένα νέο βιβλίο με το παραπάνω τίτλο «Κρίσις...» του νέου λογοτέχνη μας Αρκάδιο. Ίσως λίγοι το πρόσεξαν. Ίσως πολλοί να μην βαστάν να το τελειώσουν διαβάζοντάς το, αν δέν κατορθώσανε να μη τους ραγίση ή καρδιά...

Ένα κοινωνικό ευαγγέλιο. Ένας Ούγκω καινούργιος του 20ού αιώνα, μικρός φαινομενικά ο συγγραφέας του έργου αυτού γιατί ή πνευματική «βιομηχανία» πού κρατάει τα σκήπτρα της πιθηκοκριτικής τον παραγνώρισε. Το βιβλίο αυτό είνε ένας σκληρός κοινωνικός καθρέφτης πού όταν ο καθένας ρίξει μέσα στο τζαμοκρύσταλλό του μιá φευγαλέα ματιά θά ντραπή τον έαυτό του και τη κοινωνία πού ζή και πού έχει αξιώσεις να διαπλάση έναν ανώτερο πολιτισμό.

Ο Αρκάδιο πρέπει να διαβαστή φαρδεια-πλατεία απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις. Είνε υπέροχος στη γλαφυρότητα, ακριβολόγος στη ζωηρότητα των άθλιότητων της δραματικής ζωής πού περνά σάν από μέσα σ' ένα κινηματογραφικό στούντιο, γυμνή, έξαθλιωμένη, άπροστατευτη, μοιραία ή ζωή, πού παλεύει μεταξύ του κατά συνθήκην κοινωνικού ψεύδους και της λαχτάρας για μιá απολύτρωση. Η «Κρίσις...» του Αρκάδιο πρέπει να συντροφεύη το καθένα πού θεωρεί τον έαυτό του έστω και λιγάκι πώς παρακολουθεί την άτέλειωτη εξέλιξη του δράματος της κοινωνικής ζωής.

Πωλείται στο Βιβλιοπωλείο Κ. Τουφεξή Λάρισα κι' απ' το συγγραφέα του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πήραμε το 1ο τεύχος του Περιδικού «Αιών Προόδου», πού κυκλοφόρησε στην Αθήνα και στις επαρχίες με επίκαιρη ύλη πού άφορρά τις τεχνικές κατακτήσεις του αιώνα μας, τα σπόρτ, τον άθλητισμό και το τουρισμό. Έμφάνιση άρτια.

Έκυκλοφόρησε το 3ο τεύχος του περιδικού «Μέλισσα» πού εκδίδεται στα Τρίκκαλα, με ύλη πού ανάγεται στην εξέταση όλων των πλουτοπαραγωγικών κλάδων της άγροτικής ζωής.

Έκυκλοφόρησε το διμηνιαίο τεύχος (Νοέμβρης και Δεκέμβρης 1934) του περιδικού «Μακεδονικές Ημέρες» με πλούσια φιλολογική ύλη.

Έκυκλοφόρησε το βιβλίο του δικηγόρου και λογίου κ. Κώστα Πετροπούλου «Τά Έκατόχρονα» (το Μεσολόγγι και το Πρωτοδικείο του).

Πήραμε τη ποιητική συλλογή «Για την ειρήνη» (τραγούδια της αγάπης) του συνεργάτη μας ποιητή και ζωγράφου κ. Γερ. Κασόλα.

Πήραμε τη ποιητική συλλογή του νέου μας λογοτέχνη και συνεργάτη κ. Κ. Κοκόροβιτς «Οκύκλος των Αντιθέσεων»

Πήραμε τη ποιητική συλλογή του νέου λογοτέχνη μας και συνεργάτη κ. Γιάννη Φλιάσιου «Ποιητικές Δοξαριές».

Εκδόθηκε κι' εκκυκλοφόρησε το βιβλίο του Διδάκτορος της Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης κ. Θρ. Βλησίδη «Ο Κομμουνισμός, ο «Δαρβινισμός» και ο «Ηθικός Νόμος».

Τα αξιόλογα βιβλία και περιοδικά πού αναγγείλαμε παραπάνω την έκδοσή τους αξίζει να κριτικαριστούνε ευνοϊκά για τη μεγάλη τους συμβολή πού προσφέρουν στα νεοελληνικά γράμματα, στη διάνοηση και στη πρακτική γενικά ζωή μας. Δυστυχώς ο χῶρος δέν μās επαρκεί. Θά γράψουμε σ' άλλα μας τεύχη.

— Σήμερα κυκλοφορεί σε δλόκληρο

την Ελλάδα το νέο περιοδικό των κ. κ. Μ. Βαϊάνου και Μ. Ίωσήφ «Ελληνικά Φύλλα» με πλούτο ύλης έκλεχτων συνεργατών του.

«ΕΚΔΡΟΜΙΚΑ» Κυκλοφόρησε το τεύχος του Γενάρη του φυσιολατρικού περιδικού «ΕΚΔΡΟΜΙΚΑ» με ένδιαφέρουσαν ύλη και εικονογράφηση πλούσια απ' όλη την Ελλάδα.

«Η ΦΛΟΓΑ» Το Φλεβάρη κυκλοφορεί στην Αθήνα το νέο φιλολογικό περιοδικό δημιουργικής πρωτοπορίας «Η ΦΛΟΓΑ» με καλλιτεχνική εμφάνιση και συνεργασία των νέων και παλιών μας λογοτεχνών—Διευθυντής ύλης ο συνεργάτης μας και ποιητής κ. Γιάννης Φλιάσιος.

Η

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

Κους Μαν. Κανέλλη, Γιάν. Σκαρίμπαν, Θ. Μαλαβέταν, Αν. Καίτην, Δ. Τσαπάλαν, Δίδα Νανσ. Γεωργιάδου: Περιμένουμε καινούργια συνεργασία.
Κους Τάκη Μουζενίδη, Ν. Παπών, Γιάν. Αργυρόπουλον, Ε. Σουλτάνη, Αθ. Παπαγεωργίου, Π. Κουτρομάνον, Π. Αθηναίου: Συνεργασία σας πήραμε και δημοσιεύεται στο άλλο μας τεύχος.
Κους Φ. Μακρήν, Γ. Μαμάκη, Δίδα Ρ. Μπούμη, Γ. Ιωάννου, Τ. Δόξαν, Γ. Αηδονόπουλον, Κ. Κοκόροβιτς, Θ. Κλώνη, Θ. Μάκη, Κ. Σούριαν, Π. Ξένον: Συνεργασία σας πήραμε και δημοσιεύεται σ' αυτό το τεύχος. Περιμένουμε νέα σας κομμάτια. Ευχαριστούμε θερμά

PERMANANT KAI
ΧΤΕΝΙΣΜΑ ΜΕ ΓΟΥΣΤΟ
ΣΤΟΥ ΑΡΑΠΙΔΗ - ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΛΑΡΙΣΑ—Όδος Ασκληπιού

ΕΙΔΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΑΣΜΗΡΙΩΝ
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΓΚΟΛΤΣΟΥ
ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ - ΛΑΡΙΣΑ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΔΡΙΚΟΝ ΠΙΛΟΝ
ΒΑΦΕΙΟΝ & ΚΑΘΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ ΔΙ' ΑΤΜΟΥ
Λ. ΜΠΕΡΤΟΛΗ
ΓΩΝΙΑ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ - ΚΟΥΜΑ
ΕΝ ΛΑΡΙΣΗ

ΕΝΑ ΤΟ ΣΥΝΘΗΜΑ ΣΑΣ

ΓΛΥΚΑ ΣΤΑ „**ΚΥΒΕΛΕΑ**”

ΟΔΟΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ — ΛΑΡΙΣΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ειδικός Ἀφροδισιολόγος—Δερματολόγος Ἴατρος

Πλήρης ἐφαρμογή τῶν τελευταίων πορισμάτων τῆς ἐπιστήμης
καὶ ριζικὴ θεραπεία τῶν Ἀφροδισίων καὶ δερματικῶν νοσημάτων.

ΟΔΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ — ΛΑΡΙΣΑ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΡΚΙΔΗ
ΠΑΡΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ-ΛΑΡΙΣΑ

Μοντέρνο Στὺλ

Φορμάρισμα Γούστο

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΤΟΣ

ΑΧΙΛ. Γ. ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ

Χειρ. Ὀδοντίατρος

Πτυχ. Ἑθνικ. Πανεπιστημίου

9 Ὀδὸς Κομμουνδούρου Ἀριθ. 9

Δέχεται: 9-1 α.μ. καὶ 3-6 μ.μ.

N. & A. ΚΟΥΤΣΙΝΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ - ΒΟΛΟΣ

ΚΑΣΜΗΡΙΑ

ΜΕΤΑΞΩΤΑ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ

ΟΙΚΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΤΩ 1870

Τὸ Ἀρχαιότερον

Κατάστημα ἐν Ἑλλάδι

Ἡ χαρὰ ποὺ σαγηνεύει καὶ
γεννᾷ τὸ γυναικεῖο θέλημα
προέρχεται ἀπὸ τὸ γούστο
καὶ τὴν ἐφαρμογὴ ἑνὸς Καπέλ-
λου σὲ κομψὸ κεφάλι

Μόνον ἢ Καλλιτέχνις Δνις

ANNA ΣΔΟΥΓΚΑ

Κατέχει τὰ μυστικὰ

τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς

Κομψότης· Ἐφαρμογὴ· Γούστο

ΤΙΜΑΙ ΑΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΟΙ

Ὀδὸς Ἀκροπόλεως

(Παραπλευρὸς Γραφείων «Κήρυκος»)

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΨΙΛΙΚΑ

ΕΙΔΗ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ

Β. ΠΡΑΣΣΑ

ΤΙΜΑΙ ΕΙΔΙΚΡΙΝΕΙΣ

*Ἐπίσης εἰς τὸ ἄνω
Κατάστημα δὲ βρῆ-
τε καὶ Τουνναρικά
διάφορα*

ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΩΓΟΥ
ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ - ΛΑΡΙΣΑ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΑΡΤΟΠΟΙΓΙΑΣ ΚΟΥΛΟΥΡΟΠΟΙΓΙΑΣ

ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

ΠΕΤΡΟΥ ΔΟΜΑΚΗ

Ὅδος Ἀσκληπιοῦ - ΛΑΡΙΣΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΚΟΥΛΟΥΡΟΠΟΙΓΙΑΣ

Παξιμαδάκια Ζοζεφίνας Μπαϊκερ
Βιεννέζικα, Σμυρνέικα, Βανίλλιας,
Μπύρας, Γάλακτος, Κανέλλας
Ἐπαζύμου. Κουλουράκια Βανί-
λλιας, Κανέλλας, Βουτύρου

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

Πάστες διάφορες Γλυκὰ Ταψιῶ
Κουραμπιέδες ἄμυγδαλον, Σοκολα-
τάκια Πτι-Φούρ, Φρονὶ Γλασὲ
Ἄμυγδαλωτὰ Τσουρέκια, Κέκ
Βουτήματα - Σταφιδόψωμο

Στὸ Κατάστημα τοῦ κ.

Ν. ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΥΛΟΥ

θὰ εὑρητε ὅλα τὰ εἶδη Κυνη-
γίου, Φωτογραφικῆς, Μουσι-
κῆς, Γραμμοφώνων, Ἐνδύσε-
ως, Ποδηλάτων, Σπόρ κ.λ.π.
Εἰς ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗΝ ΣΥΛΛΟΓΗΝ
ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ 25

ΓΝΗΣΙΟΣ

ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΟΣ ΚΑΦΕΣ

ΜΟΝΟΝ ΣΤΟΥ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΑΛΛΗ

Ἐγκαταστάσεις μηχανημά-
των τέλειαι καὶ πολυετῆς πεί-
ρα, ἐξασφαλίζουν εἰς τὴν πα-
ραγωγὴν μας ποιότητα ἐξαι-
ρετικὴν καὶ ἀπαράμιλλον γεῦ-
σιν καὶ ἄρωμα.

ΟΔΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ Ἀριθ. 17

ΧΡΥΣΟΧΟΕΙΟΝ - ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΠΡΑΞΕΙΟΝ

ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΕΙΟΝ

ΜΙΧ. ΔΟΥΒΛΕΤΗ

ΚΑΙ

Χ. ΠΑΠΑΚΩΝΤΙΝΟΥ

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ - ΛΑΡΙΣΑ

ΑΡΖΑΝΤΕΡΙ ΚΑΙ

ΜΠΙΖΟΥΤΕΡΙ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ 334 ο)ο

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ: { Ὅψεως 3 1)2ο)
Προθεσμίας 4 1)2—6 ο)ο

Ὁ τόκος τοῦ Ταμειυτηρίου ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς κατα-
θέσεως ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΗ
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΝΕ ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΗΓΓΥΗΜΕΝΑΙ
ὑπὸ τοῦ ΚΡΑΤΟΥΣ καὶ ἀπηλλαγμένα τῶν Χαρτοσήμου
καὶ ἐνεργοῦνται εἰς:

ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ἐν Ἀθήναις Ὅδος Πανεπιστημίου ἀριθ. 31

ΤΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Θεσσαλονίκῃ, Ἰωαννίνοις,
Λαρίσῃ, Μυτιλήνῃ, Χανίοις, Ἡρακλείῳ, Ρεθύμνῃ, Ἀγ.
Νικολάῳ, Βάμῳ, Σέρραϊς, Δράμῃ, Ξάνθῃ, Καρδίττῃ, Ἀ-
ργινίῳ καὶ Ξυλοκάστρῳ.

ΤΑΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ: Εἰς ὅλας τὰς Ἐπαρχιακὰς πόλεις
ὅπου ὑπάρχουν ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς
τὰ ὅποια καὶ τὴν ἀντιπροσωπεύουν.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΠΝΟΥ

ΑΔΕΛΦΩΝ Ν. ΜΑΤΣΑΓΓΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1890 - ΕΔΡΑ ΒΟΛΟΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΑΘΗΝΑΙ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ 1.000.000

ΧΙΛΙΟΓΡΑΜΜΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

ΚΑΘΕ ΗΜΕΡΑ & ΩΡΑΙΟΤΕΡΗ ΧΑΡΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΗΜΗ
ΠΟΥΔΡΑ ΙΛΟΝΚΑ & ΚΡΕΜΑ ΑΦΡΟΛΙΝΗ